Ο Αγκάμπεν, ο Ζίζεκ και ο Ιός: Μία προσπάθεια αντιεξουσιαστικής σύνθεσης

Η συνθήκη του κορωνοϊού έχει, πλην όλων των άλλων, πυροδοτήσει μία ενδιαφέρουσα συζήτηση όσον αφόρα το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο της διαχείρισης της πανδημίας από Κράτος και Κεφάλαιο. Ειδικότερα οι παρεμβάσεις του Τζόρτζιο Αγκάμπεν ήταν αυτές που προκάλεσαν την πλέον έντονη αντιπαράθεση. Η Βαβυλωνία έχει τοποθετηθεί επί του ζητήματος (εδώ και εδώ) όμως θεωρούμε πολύ σημαντικό να δίνουμε τον χώρο για την διεξαγωγή του διαλόγου αυτού.

του Πάνου Θεοδωρόπουλου

Θα προσπεράσω το κομμάτι της περιγραφής του τι συμβαίνει γύρω μας, καθώς θα ήθελα να πιστεύω πως οι περισσότεροι έχουμε εξαντληθεί διαβάζοντας και ξαναδιαβάζοντας το ίδιο πράγμα από διαφορετικούς αρθρογράφους. Θα προσπεράσω επίσης το κομμάτι που αφορά στο τι έχει γίνει και στο τι θα *έπρεπε* να γίνει. Αυτά τα θέματα έχουμε ήδη καλυφθεί εκτενώς και αυτή η κάλυψη θα συνεχιστεί κατά τους επόμενους μήνες. Και προφανώς, ένα πρόχειρο διάβασμα στο Interregnum (η ιστοσελίδα που δημοσιεύτηκε το πρωτότυπο άρθρο ΣτΜ) είναι αρκετό να καταδείξει πόσο υποστηρίζουμε την δημιουργία διαφόρων δικτύων αλληλοβοήθειας, που έχουν ξεκινήσει να εξαπλώνονται σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο. Αντί αυτών, αντιστρέφοντας τον Μαρξ, θα ήθελα να εστιάσω στην *ερμηνεία* της τρέχουσας συγκυρίας όσον αφορά την κυβερνησιμότητα, τον κρατικό έλεγχο επί των ζωών μας, την υπακοή, την υποκειμενικότητα και την αντίσταση. Ο μόνος λόγος που θέλω να αναλάβω αυτή την αποστολή είναι επειδή δεν νιώθω επαρκώς καλυμμένος από τις περισσότερες τοποθετήσεις που έχω διαβάσει. Για να το κάνω αυτό, θα ασχοληθώ σύντομα με τα επιχειρήματα του Αγκάμπεν σχετικά με την κατάσταση στην Ιταλία, θα περάσω στην απάντηση του Ζίζεκ και θα επιχειρήσω να

εμπλακώ σε μία συζήτηση που αναπτύσσει αυτές τις προοπτικές από μία αντιεξουσιαστική θέση. Φυσικά, κανείς από αυτούς τους διανοητές δεν διαθέτει επακριβώς αντιεξουσιαστική προοπτική, αλλά οι λόγοι για τους οποίους εστιάζω σε αυτούς ευελπιστώ να γίνουν αντιληπτοί. Για λόγους κατανόησης, δεν θα εμπλακώ σε βαθιές ακαδημαϊκές/θεωρητικές αναλύσεις αλλά οι πηγές μου θα περιοριστούν σε συνεντεύξεις των δύο διανοητών.

Η αρχική συνέντευξη του Αγκάμπεν ήρθε στις 26 Φεβρουαρίου κι έκτοτε έχει επανέλθει για να εξηγήσει περαιτέρω την θέση του σε δυο φάσεις (διαθέσιμες εδώ και εδώ). Στις 26 Φεβρουαρίου, βασιζόμενος στις έως τότε διαθέσιμες πληροφορίες, αναφέρθηκε στην *«υποτιθέμενη επιδημία»* του κορωνοϊού, ο κίνδυνος του οποίου είχε υποτιμηθεί σοβαρά από τις δημοσιεύσεις του Εθνικού Κέντρου Ερευνών της Ιταλίας και αναρωτιούνταν: *«Εάν αυτά είναι τα δεδομένα, γιατί λοιπόν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι αρμόδιες αρχές επιδιώκουν να εξαπλώνουν κλίμα πανικού χρησιμοποιώντας επί της ουσίας την κατάσταση εξαίρεσης για ολόκληρες περιφέρειες που προκαλεί σημαντικούς περιορισμούς στην κινητικότητα και αναστέλλει τη φυσιολογική λειτουργία στην καθημερινή ζωή και στην εργασία;»* Δεδομένης της αισθητής δυσαναλογίας ανάμεσα στις διαθέσιμες πληροφορίες και την ανταπόκριση του ιταλικού κράτους, υποστήριξε πως για μια ακόμη φορά γινόμασταν αυτόπτες μάρτυρες «*της αυξητική τάση να χρησιμοποιείται η κατάσταση εξαίρεσης ως κανονικότητα προτύπου διακυβέρνησης*». Στην συνέχεια συνέκρινε τον COVID-19 με την «*φυσιολογική γρίπη*» καταλήγοντας πως τα κρατικά μέτρα και η κοινωνική ανταπόκριση που αναδύθηκαν υπό το πρόσχημα αυτής της «γρίπης» σηματοδοτούν μία αυξανόμενα εξουσιαστική κυβερνητική στροφή, όπου η ελευθερία περιορίζεται «*στο όνομα μίας επιθυμίας για ασφάλεια και έχει προκληθεί από τις ίδιες τις κυβερνήσεις που τώρα παρεμβαίνουν για να την ικανοποιήσουν*». Κυρίως, μίλησε για το κυρίαρχο κλίμα φόβου που ενθαρρύνεται στις κοινωνίες (φόβος απέναντι στην τρομοκρατία, την ανεργία, την κλιματική αλλαγή κλπ) ο οποίος χρησιμοποιείται από τα κράτη για να νομιμοποιήσουν αυταρχικές παρεμβάσεις στην ίδια την υφή της καθημερινής **κοινωνικής** ύπαρξης.

Τα πολύ συνοπτικά σχόλια του Αγκάμπεν προκάλεσαν μία έκρηξη κριτικής από όλες τις πτέρυγες του πολιτικού φάσματος. Όσο διασκεδαστικό κι αν μπορεί να είναι το **να** εξετάσουμε το εύρος της πολυπλοκότητας **των αντιδράσεων**, το πιο σημαντικό εδώ, για τους σκοπούς του άρθρου, είναι η ουσία. Η οποία κατά την γνώμη μου εντοπίζεται διαυγέστερα στην απάντηση του Ζίζεκ γιατί συγχωνεύει κριτικές τόσο από τα αριστερά όσο και από τα δεξιά, παράλληλα προτάσσοντας κάποιες πρωτότυπες και διεισδυτικές δικές του προοπτικές. Δεν είμαι οπαδός του Ζίζεκ, αλλά θα χρησιμοποιήσω διάφορα στοιχεία από την απάντησή του σαν κομμάτια που συνεισφέρουν σε μία λεπτομερή ανάλυση της κατάστασης, ώστε να συνεχίσουμε έπειτα.

Αρχικά, είναι σημαντικό να ξεκαθαρίσουμε πως ο Ζίζεκ είχε το πλεονέκτημα της εκ των υστέρων γνώσης – η απάντησή του στον Αγκάμπεν δημοσιεύτηκε στις 16 Μαρτίου, και σε αυτή την φάση οι διαθέσιμες πληροφορίες ήταν απείρως περισσότερες. Αυτό του επέτρεψε να κερδίσει μερικούς εύκολους πόντους διακωμωδώντας τις αφελείς δηλώσεις του Αγκάμπεν γύρω από την σοβαρότητα του ιού. Ωστόσο, σύντομα μετακινείται από αυτό και αναποδογυρίζει τον Αγκάμπεν. Ρωτάει: «*Γιατί συμφέρει το κράτος να δημιουργήσει έναν τέτοιο πανικό, ο οποίος θα συνοδευτεί από δυσπιστία προς την κρατική ισχύ («Είναι αβοήθητοι, δεν κάνουν αρκετά..») και ο οποίος παρακωλύει την ομαλή αναπαραγωγή του κεφαλαίου; Είναι όντως προς το συμφέρον του κεφαλαίου και της κρατικής ισχύος να πυροδοτήσει μία παγκόσμια οικονομική κρίση ούτως ώστε να αναζωογονήσουν την κυριαρχία τους; Υπάρχουν καθαρά σημάδια πως όχι μόνο ο απλώς κόσμο, αλλά επίσης το κράτος το ίδιο τελεί υπό πανικό, έχοντας συναίσθηση της αδυναμίας του να ελέγξει την κατάσταση – είναι αυτά τα σημάδια απλώς ένα στρατήγημα;*»

Αν εμείς, σαν αντικαπιταλιστές, δεχόμαστε πως μία από τις κυριότερες λειτουργίες του κράτους είναι η «ομαλή αναπαραγωγή του κεφαλαίου» και η ατελείωτη αναζήτηση της αύξησης των κερδών, είναι λογικό να απορούμε πως η παρούσα κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, με την επερχόμενη παγκόσμια οικονομική

κατάρρευση, ωφελεί τους εξουσιαστές μας. Μία χοντροκομμένη ανάγνωση των θέσεων του Αγκάμπεν θα μπορούσε να καταδείξει πως το «σύστημα» αποδέχεται αυτά τα μέτρα σαν προσωρινά προσκόμματα που θα διασφαλίσουν την μελλοντική ομαλή αναπαραγωγή του κεφαλαίου, αλλά αυτή της ανάγνωσης διαφεύγει ένα σημείο – κλειδί: σε προγενέστερες περιστάσεις ραγδαίας επέκτασης του κυβερνητικού ελέγχου, με εξαίρεση πολέμους στο εσωτερικό, έχουν καταφέρει να περάσουν επιτυχημένα τα μέτρα τους χωρίς γενικό σταμάτημα της οικονομίας (βλέπε για παράδειγμα το Patriot Act στις ΗΠΑ επί Μπους, την εφαρμογή των νομοθετημάτων για την τρομοκρατία το Ηνωμένο Βασίλειο, συμπεριλαμβανομένου του PREVENT, ή τα πειράματα της Σχολής του Σικάγο στην Χιλή).

Ο Ζίζεκ συνεχίζει υποστηρίζοντας πως τα τρέχοντα κυβερνητικά μέτρα δεν θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται με μία κλασσική Φουκοϊκή προοπτική η οποία αναζητά συνεχώς νέους τρόπους με τους οποίους οι τεχνολογίες της διακυβέρνησης προσπαθούν να περιορίσου ή να κατευθύνουν την ελευθερία και τις επιθυμίες μας. Γράφει πως η θέση του Αγκάμπεν είναι «*η ακραία εκδοχή μίας διαδεδομένης αριστερίστικης τάσης ανάγνωσης του «υπερβολικού πανικού», που προκλήθηκε από την διάδοση του ιού, σαν ένα μείγμα εξουσιαστικής εξάσκησης κοινωνικού ελέγχου με στοιχεία ξεκάθαρου ρατσισμού («Ρίχ'τε τα την φύση ή την Κίνα»)*».

Σημειώνει πως, αντίθετα με τις απόψεις του Αγκάμπεν περί περιορισμού της ελευθερίας, νέες μορφές αλληλεγγύης αναδύθηκαν. Αναγνωρίζει μία ανανεωμένη τάση από τις μάζες για κριτική των κυβερνήσεων τους. Επίσης αναγνωρίζει τις πιθανότητες που εμφανίζονται για μία εγκατάλειψη του εθνικιστικού απομονωτισμού προς ένα πιο παγκόσμιο, και στραμμένο προς την αλληλεγγύη πλαίσιο, εξαιτίας των κοινών κινδύνων που όλοι αντιμετωπίζουμε (ο απόηχος του Ούλριχ Μπεκ εδώ είναι σημαντικός και θα τον ξαναδούμε παρακάτω). Βασισμένος στην άποψή του πως, αντί της επιστροφής στην κανονικότητα ή απλά στην ανάλυση της πραγματικότητας μέσω των

«κανονικών» πλαισίων αναφοράς, «*θα πρέπει να αλλάξουμε εντελώς την στάση μας απέναντι στην ζωή*», εστιάζει στις επακόλουθες πιθανότητες που βλέπει πως έχουν την δυνατότητα να οδηγήσουν σε έναν «*αναεφευρημένο Κομμουνισμό*» στον οποίο η αμοιβαία αλληλεξάρτηση είναι νομικά και θεσμικά κατοχυρωμένη σε παγκόσμια κλίμακα. Αυτά είναι τα σημεία των επιχειρημάτων στα οποία θα εστιάσω· για μία πιο ενδελεχή εξέταση, προτείνω το πρωτότυπο άρθρο.

Μία μέρα μετά, ο Αγκάμπεν απάντησε. Ξεκαθάρισε πως ο σκοπός του δεν ήταν να μπει «*στις συζητήσεις μεταξύ των επιστημόνων σχετικά με την επιδημία. Αυτό που με ενδιαφέρει είναι οι εξαιρετικά σοβαρές ηθικές και πολιτικές επιπτώσεις που προκύπτουν*». Επανέλαβε την προειδοποίησή του σχετικά με την διογκωμένη τάση των κοινωνιών μας να κατευθύνονται από κοινά συναισθήματα όπως ο φόβος και το άγχος. Με όρους αλληλοσυσχέτισης, υποστηρίζει πως η παρούσα κρίση επιδείνωσε την τάση μας να βλέπουμε ο ένας τον άλλον με καχυποψία, διαρρηγνύοντας τους όποιους (ήδη φθαρμένους) δεσμούς αμοιβαιότητας και αλληλεγγύης: «*Οι άλλοι άνθρωποι, όπως ακριβώς η πανώλη που περιγράφεται από τον Manzoni στο μυθιστόρημά του Οι Αρραβωνιασμένοι, δεν είναι τίποτα άλλο παρά φορείς της μόλυνσης, οι οποίοι πρέπει να παραμείνουν σε μια απόσταση το λιγότερο του ενός μέτρου*». Στην συνέχεια επεξήγησε αυτό που είναι, κατά τη γνώμη μου, το πιο σημαντικό σημείο: «*Οι άνθρωποι έχουν τόσο πολύ εξοικειωθεί να ζουν σε μια κατάσταση μόνιμης κρίσης που δεν φαίνεται να αντιλαμβάνονται ότι η ζωή τους έχει μειωθεί στο επίπεδο μιας καθαρά βιολογικής συνθήκης, και ότι έχει χάσει όχι μόνο την πολιτική της διάσταση, αλλά και οποιαδήποτε ανθρώπινη διάσταση. Μια κοινωνία η οποία ζει σε μια μόνιμη κατάσταση έκτακτης ανάγκης δεν μπορεί να αποτελεί μια ελεύθερη κοινωνία*».

Στην πιο πρόσφατη παρέμβασή του προσέθεσε κάποιες λεπτομέρειες εξηγώντας πως, αντίθετα από το να αντιμετωπίζει τα μέτρα σαν κάποιου είδους διαβολική, άνωθεν συνομωσία, τα βλέπει σαν παραδείγματα «αντικειμενικών συνομωσιών» όπου η κατάσταση

καθίσταται εκμεταλλεύσιμη από κυβερνήσεις που θέλουν να εισάγουν συγκεκριμένα μέτρα. Αυτή η στάση μοιάζει με την πρόσφατη παρέμβαση της Ναόμι Κλάιν, η οποία ωστόσο δεν έχει δεχτεί σε καμία περίπτωση την κριτική που δέχτηκε ο Αγκάμπεν. Αντί της επικέντρωση στην παρούσα κατάσταση, που έχει ήδη καλυφθεί και αναλυθεί ευρύτατα, ο Αγκάμπεν επιλέγει να κατευθύνει τις ενέργειές του προς την πρόγνωση μελλοντικών προβληματικών πιθανοτήτων, οι οποίες εγγράφονται στο παρόν: «Αυτό που με απασχολεί δεν είναι μόνο το παρόν, αλλά επίσης τί θα έρθει μετά. Όπως ακριβώς οι πόλεμοι κληροδότησαν ειδεχθείς τεχνολογίες στην ειρήνη, κατά παρόμοιο τρόπο είναι πολύ πιθανόν πως οι κυβερνήσεις, μετά το τέλος της υγειονομικής κρίσης, θα επιζητήσουν να συνεχίσουν τα πειράματα που δεν έχουν ακόμη κατορθώσει να φέρουν εις πέρας: τα σχολεία και τα πανεπιστήμια κλείνουν και παραδίδονται μαθήματα μόνο διαδικτυακά, σταματάμε να συναθροιζόμαστε και να συζητάμε για πολιτικούς ή πολιτιστικούς λόγους και απλώς ανταλλάσσουμε ψηφιακά μηνύματα, μηχανές αντικαθιστούν στο μέτρο του δυνατού κάθε επαφή – κάθε μετάδοση – ανάμεσα σε ανθρώπινες υπάρξεις.

Υπό μία έννοια, όμοια με την διάσημη συζήτηση ανάμεσα σε Φουκώ και Τσόμσκι, ο Ζίζεκ και ο Αγκάμπεν δεν συνομιλούν ακριβώς· μια πιο ακριβής περιγραφή θα ήταν πως τα επιχειρήματα των δύο είναι παράλληλα το ένα προς το άλλο: αναλύουν το ίδιο ζήτημα από εντελώς διαφορετικές προοπτικές, αξιοποιώντας τις δικές τους υφιστάμενες αναλύσεις και τροχιές, και δεν γίνεται να συναντηθούν ώστε να αντιπαρατεθούν (μια εκτενέστερη ανάλυση της συζήτησης είναι διαθέσιμη εδώ). Ενώ ο Ζίζεκ προτιμά να εστιάζει στις πιθανότητες που μπορεί να αναδυθούν από αυτή την αντικειμενικά νέα πραγματικότητα, ο Αγκάμπεν θέλει να διασφαλίσει πως οι κυβερνήσεις και το κεφάλαιο δεν θα καταφέρουν να εκμεταλλευτούν την τρέχουσα συνθήκη για να ψαλιδίσουν τις ήδη περιορισμένες ελευθερίες μας. Ο Ζίζεκ ορθά άσκησε κριτική στην αρχική αφέλεια του Αγκάμπεν: η πανδημία του κορωνοϊού προκάλεσε τεράστιο αριθμό θανάτων παγκοσμίως, έθεσε σε κίνδυνο τις ζωές επισφαλώς εργαζόμενων, μεγιστοποίησε τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι υγειονομικοί, και

επιπλέον κατέδειξε την ευρύτερη βαρβαρότητα του νεοφιλελευθερισμού. Έχει δίκιο όταν ισχυρίζεται πως είναι οι προνομιούχοι εκείνοι που μπορούν να συνεχίσουν να ζουν «κανονικά», την ίδια ώρα που οι υπόλοιποι πρέπει να προσαρμοστούμε σε εντελώς διαφορετικές συνθήκες ύπαρξης.

Ωστόσο – κι εδώ είναι που πιστεύω πως οι κριτικές στον Αγκάμπεν είναι είτε μυωπικές είτε απλώς κακόβουλες – ο Αγκάμπεν **ποτέ δεν είπε πως πρέπει να συνεχίσουμε τις ζωές μας ωσάν να μην άλλαξε τίποτα**. Ουδέποτε είπε πως θα πρέπει να βγούμε στους δρόμους και όλο χαρά να φιλάμε ο ένας τον άλλον σε μία εορταστική διακήρυξη της ελευθερίας και της αυτονομίας μας από την εξουσία. Ο Αγκάμπεν προειδοποιεί σχετικά με την ανησυχητική πιθανότητα κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά της παρούσας κατάστασης εκτάκτου ανάγκης, να επεκταθούν πέραν των κρίσιμων μηνών που απαιτούνται για τον περιορισμού του ιού.

Αντίθετα με ότι τα περισσότερα μέσα και ηγέτες θέλουν να πιστεύουμε, η κοινωνική αποστασιοποίηση κάθε άλλο παρά νέο φαινόμενο είναι. Αυτό που είναι καινούργιο είναι η πρακτική της διάσταση.

> *Δεν είναι άραγε η φράση της Μάργκαρετ θάτσερ «δεν υπάρχει κοινωνία» η πλέον ακραία έκφραση κοινωνικής αποστασιοποίησης που μπορεί κάποιος να φανταστεί; Δεν είναι η λιτότητα η οικονομική έκφραση της κοινωνικής αποστασιοποίησης όταν οι κύριες δημόσιες υποδομές που επιτρέπουν την κοινωνικοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των λεσχών, των βιβλιοθηκών, των γυμναστηρίων και των σχολείων, αποδεκατίζονται και κλείνουν;*

Η κατάρρευση των κύριων θεσμών που, τα παλαιότερα χρόνια, έθρεφαν μία κάποια ομοιότητα με ένα πνεύμα κοινωνικότητας, συμπεριλαμβανομένου των συνδικάτων, είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της μεταμοντέρνας εποχής. Η ανάδυση του ατομικισμού και η ταυτόχρονη υποχώρηση των συλλογικών, ταξικών αφηγήσεων και αντιλήψεων του εαυτού, είναι θεμέλιος λίθος του νεοφιλελεύθερου εγχειρήματος που επιβάλλεται από κυβερνήσεις

και εταιρίες σε όλο τον κόσμο. Αυτό το εγχείρημα, μαζί με πολλά που προηγήθηκαν, βασίζεται στην δημιουργία και μεγέθυνση διαχωρισμών μεταξύ των ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων αυτών των φυλετικών, ταξικών, εθνικών, φύλου και πάει λέγοντας. Πράγματι, η ξεκάθαρη υποκρισία των σημερινών κυβερνήσεων απογυμνώνεται όταν κατηγορούν το άτομο για αντικοινωνικές συμπεριφορές, τις οποίες οι ίδιες κυβερνήσεις υπομονετικά ενθάρρυναν και καλλιέργησαν για τουλάχιστον τρεις γενεές!

Αυτό δεν είναι κάποιο νέο ή ιδιαίτερα ενδιαφέρον επιχείρημα, οπότε δεν θα επεκταθώ. Αυτό που θέλω κυρίως να τονίσω είναι πως ο Αγκάμπεν δεν βρίσκεται εκτός πλαισίου: προειδοποιεί πως η τάση για την διάλυση της αλληλεγγύης και της κοινότητας που προϋπήρχε της πανδημίας, πιθανότατα θα επεκταθεί κατά την διάρκεια αυτής και μετά το πέρας της, και πως οι κυβερνήσεις θα την εκμεταλλευτούν για να ενεργοποιήσουν μέτρα που θα τους δώσουν την δυνατότητα να προωθήσουν τους στόχους τους. Ναι, τα κοινωνικά κινήματα πρέπει να επικεντρωθούν στα επείγοντα ζητήματα που βρίσκονται ενώπιον μας. Αυτά περιλαμβάνουν την στήριξη των εργαζομένων που έχασαν τις δουλειές τους, εργαζόμενους που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή και κάθε ευάλωτο άτομο που χρειάζεται βοήθεια που οι κρατικές δομές δεν παρέχουν. Ναι, πρέπει να τηρήσουμε την κοινωνική αποστασιοποίηση και την απομόνωση αν είναι δυνατόν, όσο διαρκεί η κρίσιμη φάση της πανδημίας. Και κυρίως, πρέπει να προσπαθήσουμε και να πολιτικοποιήσουμε υπάρχοντα παραδείγματα συλλογικές, κοινοτικής αλληλεγγύης ώστε να προσπαθήσουμε να υπερβούμε το συνολικό πλέγμα καταπίεσης των ζωών μας. Αυτό περιλαμβάνει την οργάνωση πρωτοβουλιών, την αναζήτηση νέων μεθόδων επικοινωνίας και συνεργασίας και συζήτησης για δράσεις όπως απεργίες, ενοικιοστάσια κλπ. Ωστόσο, δεν γίνεται να λησμονούμε πως ζούμε σε ένα κόσμο χτισμένο σε ανισότητες. Και πως τα Κράτη και οι περισσότεροι επίσημοι θεσμοί, εν τέλει υπηρετούν και προστατεύουν αυτές τις θεμελιώδεις ανισότητες.

Εκεί που τα επιχειρήματα του Ζίζεκ μπορούν να συγκριθούν με αυτά του Μπεκ και άλλων κοινωνιολόγων και οικονομολόγων των

αρχών του 21ου αιώνα, οι οποίοι υποστήριζαν ένα αφήγημα περί «θανάτου των τάξεων». Δεν υπάρχει χώρος εδώ για μία ενδελεχή έκθεση των διεισδυτικών και περίπλοκων επιχειρημάτων του Μπεκ και αναπόφευκτα θα δημιουργούνταν παρερμηνείες. Ωστόσο, αρκεί να πω πως ο Μπεκ υποστήριζε κατά βάση πως το κυρίαρχο μαρξιστικό ερμηνευτικό μοντέλο της ταξικής πάλη ήταν ξεπερασμένο· πίστευε πως η κοινωνία της παγκοσμιοποίησης του 21ου αιώνα μπορούσε να αναλυθεί καλύτερα υπό το πρίσμα των «ρίσκων»: είμαστε όλοι εκτεθειμένοι σε διάφορα επίπεδα ρίσκου, συμπεριλαμβανομένου των πλουσίων. Επιπλέον πίστευε πως οι ταξικές ταυτότητες βρισκόταν σε υποχώρηση, καθώς η κοινωνική κινητικότητα και μια αλλαγή στην κοινωνική μάθηση είχαν σαν αποτέλεσμα μία αυξανόμενη μείωση του αριθμού των ανθρώπων που όριζαν την ταυτότητα τους βάση ενός συγκεκριμένου ταξικού υποβάθρου. Καθώς οι ταξικές ταυτότητες και οργανισμοί παράκμαζαν, άλλες, πιο ρευστές και ανοικτές ταυτότητες αναδύονταν. Ο πολιτικός λόγος και η αντίσταση μετακινήθηκαν από τα εργοστάσια στα πιο ανοικτά, ταυτοτικά και/ή περιβαλλοντικά ζητήματα. Ο Μπεκ υποστηρίζει πως, από την περιβαλλοντική καταστροφή έως την τρομοκρατία, υπάρχουν απειλές που απειλούν τους πάντες ανεξαρτήτως τάξης, και τα οποία απαιτούν παγκόσμια συνεργασία υψηλής κλίμακας, ούτως ώστε να ξεπεραστούν.

Το πρόβλημα με αυτή την άποψη είναι πως, δυστυχώς, το ταξικό και τα υπόλοιπα συστήματα ιεράρχησης είναι ακόμη σημαντικές δυνάμεις που καθορίζουν την συλλογική μας πραγματικότητα, και η απόπειρα να τα αγνοήσουμε ή να «κάνουμε πάσο» χωρίς να τα αντιμετωπίσουμε, δεν μας παρέχει απαντήσεις. Όταν ο Ζίζεκ μιλάει για μία νέα, παγκοσμιοποιημένη εκδοχή του Κομμουνισμού, βασισμένη στην κατανόηση της συλλογικής μας αλληλεξάρτησης, αποφεύγει να αναφερθεί στους θεσμούς που θα επέτρεπαν αυτή την αλλαγή. Αυτό συμβαίνει καθώς μέχρι στιγμής τέτοιοι θεσμοί δεν υπάρχουν. Μία παγκοσμιοποιημένη Κομμουνιστική απάντηση στον ιό (και σε οτιδήποτε άλλο) θα απαιτούσε την παρουσία ήδη υπαρχόντων, αναπτυγμένων θεσμών που λειτουργούν με

κομμουνιστικές, συλλογικές αρχές. Θα βασίζονταν σε κάποιου είδους μαζικού, ομοσπονδιακού δικτύου δομημένου στις αρχές του δημοκρατικού συνομοσπονδισμού ή άλλων παρόμοιων θεωριών. Ο ΠΟΥ, το ΔΝΤ, ο ΟΟΣΑ, η ΕΕ και το οποιοδήποτε Έθνος Κράτος **δεν ταιριάζει** σε καμία περίπτωση σε αυτή την περιγραφή. Για να είμαστε ακριβείς, οι συνθήκες για την ανάδυση, οργάνωση και παγίωση τέτοιων θεσμών έχουν από μόνες τους καταστεί αδύνατες (ή έχουν γίνει πολύ δύσκολες) από την αόριστη απαγόρευση των δημοσίων συναθροίσεων και παρόμοιων μέτρων: είναι πολύ πιο δύσκολο να καλλιεργήσεις την κοινότητα, την αλληλεγγύη και την συλλογική δράση μέσω του Facebook και του Zoom. Ο Αγκάμπεν από την άλλη πλευρά, βασίζει την θέση του σε υφιστάμενες πραγματικότητες και ιστορικές τροχιές αυτών των θεσμών. Το γεγονός πως τα επιχειρήματά του κάποιες φορές εκφράζονται με αφαιρετικό τρόπο και μία έλλειψη ενδελεχούς κατανόησης των αντικειμενικών δυσκολιών που περιβάλλουν την υπάρχουσα κατάσταση δεν σημαίνει ότι η συνολική του σκέψη θα πρέπει να απορριφθεί.

Κάποιες από τις προειδοποιήσεις του Αγκάμπεν έχουν ήδη αρχίσει να εκδηλώνονται στη Βρετανία. Η ομάδα για πολιτικά δικαιώματα «Big Brother Watch» – πολύ μακριά από τους «ακραίους», «υπερβολικούς» αριστεριστές του Ζίζεκ – προειδοποιεί για τις ανησυχητικές εξελίξεις με ένα τρόπο που μοιάζει με μία λεπτομερή και συγκεκριμένη αντανάκλαση των απόψεων του Αγκάμπεν. Πιο συγκεκριμένα:

*«Το νομοσχέδιο παρέχει **απεριόριστές εξουσίες** για τον περιορισμό και έλεγχο 'πιθανά μολυσμένων' πολιτών **ακόμη και παιδιών** σε μη διευκρινισμένες δομές απομόνωσης υπό την απειλή ποινικών κυρώσεων. Θα μπορούσε να είναι ο καθένας μας. Παρέχει **σαρωτικές εξουσίες** για να διακόπτονται ακόμη και πολιτικές συνελεύσεις, κάτι το οποίο θα μπορούσε **να αποτρέψει την πιθανότητα δημόσιας διαμαρτυρίας απέναντι στο χέρι της εξουσίας** τους επόμενους μήνες.*

«Αυτές οι επιβλητικές εξουσίες απαιτούν υπέρτατη προσοχή, τον εξονυχιστικό έλεγχο και όσο τον μικρότερο δυνατό χρονικό

ορίζοντα. Πολλές από αυτές τις εξουσίες είναι ***χωρίς προηγούμενο, ανεξήγητες και απλά αδικαιολόγητες****. Η διετής διάρκεια τη Νομοθετικής Πράξης δεν έχει δικαιολογηθεί και είναι εντελώς εκτός πλαισίου με τα υπάρχοντα νομικά κριτήρια για έκτακτες ρυθμίσεις.*

«Δεν υπάρχει χρόνος για τους κοινοβουλευτικούς να παραιτηθούν από την από την ζωτική τους ευθύνη για εξονυχιστικό έλεγχο. ***Αυτές οι ακραίες εξουσίες διακινδυνεύουν μία μόνιμη αναδιάταξη της σχέσης ανάμεσα σε πολίτες και κράτος.***

*«****Η κρίση απαιτεί το κουράγιο και την συνεργασία του κοινού και όχι την ποινικοποίηση του. Αυτά είναι τα πλέον δρακόντεια μέτρα που έχουν προταθεί στην Βρετανία σε καιρό ειρήνης*** *και απαιτούν επείγουσα ανασκόπηση και αναδόμηση».*

Μετά από διαμαρτυρίες από διάφορες πλευρές, η διάρκεια του Νομοσχεδίου μειώθηκε από τα δύο χρόνια στους έξι μήνες και τελικά ψηφίστηκε από το Βρετανικό κοινοβούλιο. Τα πρακτικά αποτελέσματα του γενικού κύματος μέτρων ασφάλειας που λαμβάνει χώρα, των οποίων το νομοσχέδιο είναι μία από τις εκφάνσεις του, έγιναν φανερά λίγες μέρες πριν, όταν μία γυναίκα που έβηξε πάνω σε αστυνομικό τιμωρήθηκε με τρίμηνη ποινή φυλάκισης. Αν κάποιος φυλακίζεται για ένα βήξιμο, τί σημαίνει αυτό για τις διαδηλώσεις και την άμεση δράση; Πως το παρόν συγκείμενο νομιμοποιεί μία αύξηση της κρατικής βίας; Πως επιτρέπει μία αύξουσα καταπίεση των αυτόνομων κινημάτων; Πως υπάρχουσες ανισότητες και αδικίες διογκώνονται; Εν συντομία, πως μπορεί η παρούσα κρίση του κορωνοϊού να αξιοποιηθεί από τις αρχές για να προωθήσουν τους στόχους τους; Πως μπορεί να αξιοποιηθεί για να μας αποξενώσει και να μας διαχωρίσει από τους δικούς μας στόχους; Πως μπορούν οι κυβερνητικές πολιτικές να διαμορφώσουν και να ενισχύσουν υποκειμενικές συμπεριφορές, με το πρόσχημα πως προσπαθούν απλά να μας σώσουν απ' τους εαυτούς μας; Πως αντιδρούν οι άνθρωποι σε αυτές τις πολιτικές, δεδομένης της παρούσας κοινωνικοποίησής τους; Αυτό πάει πολύ πιο μακριά από τις επιδρομές για χαρτί υγείας. Περιστάσεις αντικοινωνικής, κανιβαλικής συμπεριφοράς έχουν καταγραφεί

παντού και το απαισιόδοξο προαίσθημά μου είναι πως θα γίνουν όλο και πιο κυρίαρχες καθώς οι μέρες της καραντίνας θα προχωρούνε.

Ενώ είναι σημαντικό να ιεραρχούμε τις δραστηριότητες και τις κριτικές μας, είναι επίσης ζωτικό να μην υποκύψουμε στον καταιγισμό των μέσων και της «κοινής γνώμης», έναν καταιγισμό που σιωπηλά αποδέχεται μία σαρωτική κρατική παρέμβαση σε όλες τις εκφάνσεις της ύπαρξής μας. Είναι σημαντικό να κρατάμε κατά νου πως οι αποστάσεις, εκρήξεις και συγκρούσεις στο κοινωνικό πεδίο ήταν ήδη φανερές πριν ο κορωνοϊός αλλάξει τις ζωές μας για πάντα, και πως η κυρίαρχη κοινωνική τάση προς την αύξηση αυτών θα χειροτερέψει σαν αποτέλεσμα της πανδημίας. Όταν οι πλούσιοι απομακρύνθηκαν από τις τοπικές κοινωνίες μετακομίζοντας σε περιφραγμένες κοινότητες και προάστια, εμείς ήμαστε ακόμη παρόντες στις ζωές των άλλων ακόμα και εν μέσω τις γενικής παρακμής των συλλογικών μας φορέων. Συναντιόμασταν σε κοινωνικά πλαίσια, οργανώναμε συλλογικές δράσεις (είτε πολιτικές είτε όχι) και συνυπήρχαμε σε μία βαθιά και αναπόδραστη κατάσταση αμοιβαιότητας. Κηλιδωνόταν από τον ατομικισμό, τον ρατσισμό, τον σεξισμό, τους μαλάκες κλπ αλλά ήταν πάντα γύρω μας και σχημάτιζε τις συνθήκες της καθημερινότητάς μας. Αυτό ακριβώς διακυβεύεται και αυτό μας ικετεύει ο Αγκάμπεν να υπερασπιστούμε,

Οπότε τι σημαίνει αυτό για τον αντιεξουσιαστικό/αναρχικό/αυτόνομο πολιτικό χώρο; Τα λίγα μου χρόνια στο κίνημα δεν μου παρέχουν την αυτοπεποίθηση ή την αναγκαία πείρα για να καταθέσω προγραμματικές δηλώσεις. Ωστόσο, θεωρώ ζωτικό πως οποιαδήποτε προτάγματα που εμφανίζονται να αποτελούν προϊόν λογικής εκτίμησης της κατάστασης. Αυτό απαιτεί τόσο μία αντίληψη των αντικειμενικών απαιτήσεων ενώπιον μας (κοινωνική αποστασιοποίηση, απομόνωση) αλλά και των ευρύτερων κοινωνικο-πολιτικών δυνάμεων που είναι σε κίνηση, και κυρίως, του πως η γλώσσα της κοινωνικής ευθύνης φαίνεται φιλική, και όχι αντιθετική, σε ευρύτερες πολιτικές κοινωνικού ελέγχου και εξουσίας. Το ένα δεν καθιστά το άλλο

αδύνατο. Αυτή η παρέμβαση είναι μία μικρή προσπάθεια να μετακινήσουμε την ευρύτερη συζήτηση που λαμβάνει χώρα στους κόλπους του κινήματος προς αυτή την κατεύθυνση.

Πάντα γελαστοί και γελασμένοι: Ένας αποχαιρετισμός στον Περικλή

του Βασίλη Καραπάνου

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει την τάση να μας εκπλήσσει διαρκώς. Είναι φοβερό το πόσες πτυχές της ανθρώπινης ζωής έχουν έρθει τα πάνω-κάτω, επιδρώντας στο σώμα, στην ψυχή και το μυαλό μας με τρόπο που πολλές φορές αρνούμαστε στο παρελθόν να αναλύσουμε σαν πιθανό σενάριο. Μία τέτοια χαρακτηριστική συνθήκη –πανανθρώπινη– επώδυνη, όσο και απαραίτητη για τη συγκρότηση κάθε κοινωνίας, όσο και κάθε ξεχωριστού ατόμου, είναι το πένθος. Μια διαδικασία στην οποία πρέπει να υποβαλλόμαστε ακολουθώντας μία σειρά από βήματα και στάδια, για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε και να ενσωματώσουμε την απώλεια, να ξεδιπλώσουμε τη μνήμη και να αναδιοργανώσουμε τη ζωή. Και να, που ακόμα και αυτή η συνθήκη αλλοιώνεται και αλλοτριώνεται από την πανδημία, αφού ο συλλογικός θρήνος και η συνειδητοποίηση του αποχαιρετισμού που πραγματώνεται στο δημόσιο χώρο με την κηδεία, εκλείπει. Πολύς κόσμος χάνει τους οικείους του και η ρουφιάνα η τύχη τα έφερε έτσι ώστε να χάσουμε κι εμείς τον Μανώλη τον Γλέζο και τον Περικλή τον Κοροβέση μέσα στη δίνη του ιού, κλεισμένοι σπίτι και περιορισμένοι από τις συνθήκες, να μην μπορούμε να πούμε ένα σωστό αντίο, να μην μπορούμε καν να το συζητήσουμε δια ζώσης ως πολιτικά υποκείμενα με μνήμη και συνείδηση· περιοριζόμενοι

απλώς στην ανταλλαγή διαδικτυακών νευμάτων και συλλογικών θυμήσεων.

Έτσι, λοιπόν, ο Περικλής ήταν και θα παραμείνει αιώνια μία τις πιο επιδραστικές μορφές της Αριστεράς και του ριζοσπαστικού κινήματος. Βασανίστηκε άγρια στη Χούντα, έφυγε από τη χώρα, έγραψε τους «Ανθρωποφύλακες», μαθεύτηκε και μεταφράστηκε παντού, μύησε και τους πιο αμύητους και συνειδητά εγώ-κοιτάω-μόνο-τη-δουλειά-μου στη φρίκη των βασανιστηρίων, έδωσε φωνή στους χιλιάδες βασανισμένους αγωνιστές. Χρειάζεται τίποτα άλλο; Κι όμως, αυτό ήταν μόνο η αρχή. Ο Περικλής συνέδεσε τη ζωή του με τα κινήματα, υπήρξε η φωνή και η πένα της πιο αδέσμευτης και ριζοσπαστικής Αριστεράς. Γιατί; Γιατί δεν υποτασσόταν σε καμιά κομματική γραμμή, δεν έκανε εκπτώσεις στις απόψεις του, ασκούσε ανελέητη κριτική στη γραφειοκρατία και τη μονολιθικότητα της πολιτικής εξουσίας των παραδοσιακών κομμάτων της αριστεράς, εντοπίζοντας το πρόβλημα στη γέννησή του (λενινισμός, κόμμα νέου τύπου, πειθαρχία κλπ). Μιλούσε για την οικολογία, την άμεση δημοκρατία, τα κινήματα αλληλεγγύης των από κάτω, τα δικαιώματα των κρατουμένων. Λαϊκή φιγούρα των πιο κακοφωτισμένων και αποπνιχτικών καφενείων, εκεί που η ζωή βιώνεται δύσκολα και με πάθος, με αγωνία και με εντυπωσιακές εξιστορήσεις. Κουβαλούσε τη σοφία της αγνής λαϊκότητας, έδινε φωνή στα πιο γνήσια δημοκρατικά ένστικτα, εξυμνούσε τον έρωτα και τη ζωή. Με τσιγάρο, Jameson και τη μελαγχολική γοητεία του, συνάρπαζε το κοινό των ακροάσεών του σαν λαϊκός παραμυθάς.

Θυμάμαι στην Κομοτηνή, σε παρουσίαση των «Ανθρωποφυλάκων», ένα παλιό στέλεχος του ΚΚΕ να παραδέχεται πως θα φάει κατσάδα που ήρθε να τον δει, αλλά δεν γινόταν να μην έρθει. Δύο κόσμοι, αντίθετοι, παράλληλοι. Θυμάμαι, στην Κομοτηνή πάλι, στο 11ο Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ που διοργανώναμε ως Αντιεξουσιαστική Κίνηση, την ομιλία του για την άμεση δημοκρατία. Αργός χείμαρρος. Για να αποδείξει τη θέση ότι όταν όλα είναι ομοιόμορφα έχουμε ολοκληρωτισμό, έκανε την πιο γοητευτική και συνειρμική ομιλία που έχω παρακολουθήσει. Με ένα μπουκάλι

Jameson και μπόλικες συναισθηματικές εξάρσεις μας τραγούδησε της πικροδάφνης τον ανθό, έκλαψε, γέλασε. Δεν ήταν όμοιος με κανέναν άλλον. Ήταν απλά ο Περικλής. Θυμάμαι τη σκεβρωμένη αλλά συνάμα αγέρωχη κορμοστασιά του στα κάτεργα της ΕΑΤ-ΕΣΑ να παρουσιάζει στον κόσμο κάθε σπιθαμή του ανθρώπινου πόνου που χώρεσε εκεί μέσα. Η παρουσία του εκεί μπορεί να εκληφθεί μόνο ως νίκη της ζωής και της ελευθερίας απέναντι στον ολοκληρωτισμό και το θάνατο.

Όταν ξαναβγούμε εκεί έξω κι επανέλθει η ροή της κοινωνικής ζωής, θα ξέρουμε πως δεν είναι πια εδώ. Τι πιο κοινότυπο κι αληθινό να πούμε απ' το ό, τι θα ζει μες στους αγώνες μας για μια ζωή ελεύθερη, ανθρώπινη, δημοκρατική, πολυσήμαντη και πολύχρωμη; Προς το παρόν σε αποχαιρετώ, Σύντροφε Περικλή, με ένα μοιρολόι πωγωνίσιο και την υπόσχεση πως τα λαϊκά μας γλέντια θα είναι πάντοτε φασαριόζικα και συναρπαστικά και οι πολιτικοί μας αγώνες πεισματικά αδέσμευτοι, αυτόνομοι και δημοκρατικοί.

Alea Jacta Est

της Λουκίας Τζωρτζοπούλου

Περίεργες μέρες αυτές που περνάμε, παγκοσμίως, και δεν ξέρουμε καν τι θα συμβεί στο μέλλον. Στενάχωρες στιγμές και για τα κόμικς τώρα τελευταία. Ας πούμε, στις 2 Απρίλη έφυγε στα 76 του – από κορωνοϊό – ο Juan Giménez, σχεδιαστής της σειράς των *Μεταβαρώνων* σε σενάριο του Alejandro Jodorowsky. Και μακάρι, μέχρι να τελειώσει όλο αυτό το post-post-post apocalyptic σκηνικό, να μην χάσουμε κι άλλες μεγάλες μορφές των σύγχρονων τεχνών που – κατά τραγική ειρωνεία ως προς το "σύγχρονων" – είναι συνήθως μιας κάποιας ηλικίας.

Η πικρή αλήθεια είναι ότι όσο θα προχωρά το σερί των θανάτων

από αυτόν τον ιό, τόσο πιο ψύχραιμα ενδέχεται να αντιμετωπίζουμε την κάθε μακάβρια αναγγελία στη ροή των social media μας. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχουμε "ψηθεί" με τον πλέον κυνικό τρόπο στο να δεχόμαστε την είδηση του θανάτου ενός αγαπημένου καλλιτέχνη. Το πολύ-πολύ να συνεχίσουμε να σκρολάρουμε μειλίχια, αν οι αποθανόντες μας ήταν αδιάφοροι σε προσωπικό επίπεδο, να μουρμουρίσουμε ένα "κρίμα" και να συνεχίσουμε να σκρολάρουμε, ή να κάνουμε ένα μικρό post-φόρο τιμής για το πρόσωπο που μας άφησε αυτό καθ' αυτό ή για το καλλιτεχνικό τους έργο, στην περίπτωση που υπήρξαμε θαυμαστές των έργων τους. Και κυρίως, για να μαζέψουμε τα likes μας. Δεν ακούγεται καθόλου ωραίο όταν το διαβάζει κανείς, αλλά είναι η αλήθεια, ας μην κοροϊδευόμαστε. Στο 98% των περιπτώσεων, κάθε σοσιαλμηδιακός μας προσωπικός επικήδειος για διάσημες ή αγαπημένες προσωπικότητες δεν είναι παρά ένα εγωκεντρικότατο, ναρκισσιστικό ΚΟΙΤΑΧΤΕ ΜΕ, ΕΙΜΑΙ RELEVANT.

Με πλήρη επίγνωση λοιπόν ότι σε καμία περίπτωση αυτό εδώ το κειμενάκι *δεν* ανήκει στο υπόλοιπο 2% των περιπτώσεων των διαδικτυακών *adieu*, ας παρατεθούν *à la βιωματικά* μερικές σκέψεις για τον σχεδιαστή του οποίου η αναγγελία θανάτου του εν μέσω βαριεστημένου κι ατέρμονου καραντινικού σκρολαρίσματος, με πόνεσε ρεαλιστικά. Ο Albert Uderzo πέθανε στα 93 του, όχι από κορωνοϊό αλλά από καρδιά. Το όνομά του πιθανόν να μην είναι άμεσα αναγνωρίσιμο εκτός Γαλλίας. Το έργο του όμως είναι αναπόσπαστο κομμάτι της παγκόσμιας ποπ κουλτούρας, της εθνικής κουλτούρας μιας χώρας, της Τέχνης του 20ου αιώνα και των παιδικών μας χρόνων – τουλάχιστον. Ο Albert Uderzo ήταν ο σχεδιαστής του Αστερίξ. Θεωρώ ότι δεν έχει νόημα να αναφερθεί εδώ για *άλλη* μια φορά η επιδραστικότητα του *Αστερίξ* στα τρία πρώτα πεδία, την ποπ κουλτούρα,την πολιτιστική κληρονομιά της Γαλλίας και την 9η Τέχνη συνολικά. Άλλωστε το έχουν ήδη κάνει άλλες και άλλοι πολύ καλύτερα, αναλυτικά και ταιριαστά. Είναι πιο εύκολο για γράψω για την άρρηκτη σύνδεση του *Αστερίξ* με τις πρώτες αναγνωστικές εμπειρίες μας και την επαφή με τον κόσμο των κόμικς εν γένει.

Στατιστικά κι εμπειρικά, θεωρώ ότι η φουρνιά μου (όπως και η προηγούμενη και η επόμενη και η μεθεπόμενη ενδεχομένως) είναι η φουρνιά που χάρη στον Αστερίξ συλλάβισε για πρώτη φορά τις πρώτες της λέξεις στο χαρτί, πριν καν πάει στην πρώτη δημοτικού. Ή ότι ένα τεύχος κόμικς, και συνήθως ένα τεύχος Αστερίξ, υπήρξε το πρώτο εξωσχολικό μας ανάγνωσμα. Όσες κι όσοι μεγαλώσαμε στη δεκαετία του '90 πιθανόν να θυμόμαστε τον ενθουσιασμό του να διαβάζουμε μια ολοκαίνουρια περιπέτεια του *Αστερίξ* από αυτές που σχεδίαζε αλλά κι έγραφε πια μόνος ο Uderzo (και με διαφορετικούς σεναριογράφους τα τελευταία χρόνια). Θυμάμαι τις καλοκαιρινές διακοπές μου και την ιστορία με τη *Χαλαλίμα, το Ρόδο και Ξίφος,* την *Γαλέρα του Οβελίξ,* ακόμα και τη *Λατραβιάτα*. Όλα τα προηγούμενα – και κλασικά – τεύχη ήταν ήδη στην κατοχή των γονιών μας πριν περάσουν στα χέρια μας. Από τον Αστερίξ ακόμα εμείς τα παιδιά που μεγαλώσαμε στην Ελλάδα μάθαμε έστω και λίγο την γεωγραφία Γαλλίας (κυρίως λόγω του *Γύρου της Γαλατίας)* αλλά και την πρώιμη Ιστορία της.

Και φυσικά τα Λατινικά. Πιθανότατα ο μόνος λόγος που το πλέον ανούσιο μάθημα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ήταν λιγότερο βαρετό κι ανυπόφορο απ' ό,τι προορίζονταν, ήταν το ότι ξέραμε και παπαγαλίζαμε από πριν διάφορες random ατάκες από διάφορες περιπέτειες του Αστερίξ. Αν σας έβαζαν ένα γρήγορο κουίζ, "ποιες είναι οι πρώτες λατινικές φράσεις που σας έρχονται στο μυαλό" ποιες άλλες πέρα από το *alea jacta est*, το *veni, vidi, vici* ή το *gloria victis* ή το *nunc est bibendum* θα σας ερχόταν στο μυαλό; Και στην τελική, ποιες από αυτές *δεν* πρωτοδιαβάσατε στο Αστερίξ; ~~Ωπ, ποια ψέλλισε *"Ovidius poeta…"*; Πέρασε έξω.~~ Οι πιο σκληροπυρηνικοί fans θυμούνται μέχρι και σε ποιο τεύχος συναντάται το εκάστοτε ρητό, αλλά αυτό είναι ένα άλλο, ευλογημένο επίπεδο nerdοσύνης.

Θα μπορούσαν να γραφτούν κι άλλα πολλά για το πόσο μελετημένες, ραφιναρισμένες κι εν τέλει απείρως διασκεδαστικές ήταν οι περιπέτειες των ηρώων των Rene Gosciny & Albert Uderzo και το πώς οδήγησαν αρκετές/ους από εμάς να ασχοληθούμε με τα

κόμικς ως artists ή σεναριογράφοι. Όμως αυτό εδώ το κείμενο γράφτηκε με αφορμή τον θάνατο του σχεδιαστή του Αστερίξ, οπότε ας κλείσει με ένα μεγάλο ευχαριστώ στον άνθρωπο που σχεδίαζε μέχρι και στα τελευταία χρόνια της ζωής του, τον ίσως πιο αγαπημένο μας ήρωα κόμικς.

Merci pour tout, maître.

"Το προσφυγικό ήταν πάντοτε στρατιωτικοποιημένο" – Μία συζήτηση με αλληλέγγυους στη Μυτιλήνη

Συνέντευξη: Αθηνόδωρος Αξελός, Νίκος Χατζής, Γιώργος Πουλόπουλος

Επιμέλεια του Γιώργου Καραθανάση

Η παρακάτω συνέντευξη αποτελεί, κατά τη γνώμη μας, σε πρώτο επίπεδο, μια πολύ αξιόπιστη, επιτόπια πηγή πληροφόρησης. Μια μεστή αλλά ταυτόχρονα ενδελεχή απεικόνιση της κατάστασης. Μια κωδικοποίηση δηλαδή του προσφυγικού ζητήματος και της διαχείρισής του, από το '13 μέχρι και σήμερα, μακριά από εμπόρους του μίσους, πολιτικές και οικονομικές business. Δευτερευόντως, πρόκειται για ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο, στο οποίο μπορούμε να ανατρέχουμε κάθε φορά που θέλουμε να αναλύσουμε τις τακτικές, τους χειρισμούς και τους ιδεολογικούς μηχανισμούς του Κράτους, σε σχέση με το πώς το ίδιο βλέπει τον πρόσφυγα, τον μετανάστη, τον άνθρωπο που προσπαθεί να περάσει από μια χώρα σε μια άλλη. Τι όπλα έχει στα χέρια του, προκειμένου να απογυμνώνει τους ανθρώπους αυτούς από τα

δικαιώματά τους με σκοπό να τους απαγορεύσει τη δυνατότητα μετακίνησης, να τους περιορίσει, να τους ελέγξει, ακόμα ακόμα και να τους φονεύσει σε πολλές περιπτώσεις.

Για να προετοιμαστούμε για όσα θα διαβάσουμε παρακάτω, θα χρειαστεί να κάνουμε δύο και τρεις φορές zoom-out από την επικαιρότητα όπως τη βιώνουμε τις τελευταίες είκοσι μέρες, χωρίς καραντίνα, χωρίς απαγορεύσεις μετακίνησης και με μόλις ένα νεκρό από τον κορωνοϊό στη χώρα. Προφανώς δεν θα μιλήσουμε για κάτι που «πάλιωσε». Απεναντίας, θα μιλήσουμε για μια συνθήκη πολύ πιο επισφαλή εν μέσω πανδημίας, μια συνθήκη που υπήρχε, υπάρχει, αλλά θα κάνουμε τα πάντα για να σταματήσει, εντεύθεν, να υπάρχει. Θα πρέπει λοιπόν, να φέρουμε στο μυαλό μας την πολιτική και κοινωνική κατάσταση στη Λέσβο πριν από ακριβώς ένα μήνα. Ένα σκηνικό κοινωνικού κανιβαλισμού και αποκτήνωσης. Ξενοφοβικές επιθέσεις, τραμπουκισμοί εργαζομένων στις ΜΚΟ, εμπρησμοί διάφορων δομών, εισαγόμενοι νεοναζί. Ενάντια σ' όλα αυτά λοιπόν, το Σάββατο 14 Μάρτη, σύντροφοι και συντρόφισσες από την Αντιεξουσιαστική Κίνηση, από την Αθήνα και τη θεσσαλονίκη, μαζί με άλλους αντιφασίστες-ριες από άλλες συλλογικότητες, βρεθήκαμε στη Μυτιλήνη με σκοπό να συμμετάσχουμε στις διαδηλώσεις που καλέστηκαν από την Αντιφασιστική Πρωτοβουλία Λέσβου Ενάντια στα Κέντρα Κράτησης και την Κατάληψη στο Μπίνειο και πραγματοποιήθηκαν, αντίστοιχα, η πρώτη το πρωί και η δεύτερη το απόγευμα. Διαδηλώσαμε κατά δεκάδες βρωντοφωνάζοντας ενάντια στην πολιτική των κλειστών συνόρων που εφαρμόζει η ελληνική κυβέρνηση και η ΕΕ, με την στρατιωτικοποίηση τόσο στον Έβρο όσο και στα νησιά.

Εμείς βρεθήκαμε στο νησί για δύο λόγους. Αφενός, κατά τη γνώμη μας, είναι εκ των ων ουκ άνευ η στήριξη των ανθρώπων του κινήματος που βρίσκονται εκεί ακριβώς που πάει να στήσει πάρτι η μισαλλοδοξία και ο φόβος. Αφετέρου, θεωρούμε σημαντική τη μεταφορά του αγώνα, σε συμβολικό επίπεδο, εκεί που εντοπίζεται ένα ζήτημα προς «επίλυση». Από το καλοκαίρι του '15 μέχρι εκείνο του '16, διαδηλώσαμε τρεις φορές στις Καστανιές του

Έβρου, στηρίζοντας τον κόσμο της αλληλεγγύης από Κομοτηνή, Ορεστιάδα, Αλεξανδρούπολη και κάνοντας ξεκάθαρο το αίτημα να πέσει ο φράχτης της ντροπής.

Σύνδεση των αγώνων όμως σημαίνει επαφή με την τοπική κοινωνία που αντιστέκεται, που με τη σειρά της αυτή η σύνδεση σημαίνει κουβέντα και πληροφόρηση. Έτσι λίγο πριν αρχίσει η διαδήλωση, σε κάποιο παγκάκι στην πλατεία Σαπφούς, με τον ήλιο να καίει τα μέτωπά μας, ξεκινήσαμε να μιλάμε με τον Χρήστο που εργάζεται ως δικηγόρος σε ΜΚΟ, τον Μιχάλη, ειδικευόμενο γιατρό και τον Κώστα, γέννημα θρέμμα Μυτιληνιό, που εργάζεται ως ιδιωτικός υπάλληλος. Η συζήτηση διακόπηκε λόγω της πορείας, αλλά συνεχίστηκε την επόμενη μέρα, λίγο πριν αναχωρήσουμε.

Β: Χρήστο, μια βασική πηγή δεινών με την οποία έρχεται αντιμέτωπος ο προσφυγικός πληθυσμός, είναι ο λεγόμενος γεωγραφικός περιορισμός – γέννημα του οποίου είναι και η Μόρια όπως την ξέρουμε σήμερα.. Θα μπορούσες να σκιαγραφήσεις τι είναι και τι σημαίνει για τους πρόσφυγες ο γεωγραφικός περιορισμός;

Χ: Εγώ βρέθηκα στη Λέσβο το 2018 με μια ΜΚΟ, που δούλευε με χρηματοδότηση της Ύπατης Αρμοστείας. Από την αρχή της λειτουργίας του ΚΥΤ της Μόριας, το κλείσιμο των συνόρων και το στοίβαγμα των ανθρώπων στα νησιά, διαπιστώθηκε μια αύξηση κρουσμάτων βίας γενικά αλλά και ειδικά σε γυναίκες, ομοφυλόφιλους άνδρες κλπ. Βασικός παράγοντας επιδείνωσης υπήρξε η ανεπάρκεια της αστυνομίας, η έλλειψη θέλησης, αλλά και οι δυσκολίες με τις διάφορες ομάδες. Διαπίστωσα εξαρχής ότι όλο το πρόβλημα ξεκινάει από τον γεωγραφικό περιορισμό, έναν παράλογο κανόνα που τα προκαλεί όλα αυτά. Δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια συμβολική νομοθέτηση προς τέρψη των ευρωπαϊκών ακροατηρίων και των ψηφοφόρων των μεγάλων ευρωπαϊκών κρατών. Είναι και άλλα βέβαια, αλλά αυτό λειτουργεί ως πολλαπλασιαστής του κακού για όλες τις παθογένειες εδώ πέρα.

Η Ελλάδα δεν είχε διαδικασία ασύλου ποτέ. Υπεύθυνη ήταν η αστυνομία, η οποία εξέταζε τις περιπτώσεις χορήγησης ασύλου χωρίς καμία γνώση, καμία υποδομή και κανέναν διερμηνέα. Πολλές φορές έβαζαν κάποιον κρατούμενο να βοηθήσει σ' αυτά και τελικά ήταν στην διακριτική ευχέρεια του αστυνομικού να χορηγήσει ή όχι άσυλο με ποσοστό 0.01% συνήθως· και όταν χορηγούσε ήταν λόγω πολιτικής φύσεως εντολών από τα πάνω. Εκείνη την περίοδο, με κύρια μεταναστευτική κοινότητα την αλβανική δεν υπήρχε η λογική της ένταξης και της αφομοίωσης διαφορετικού πληθυσμού από το κράτος. Το '13 ιδρύεται η Υπηρεσία Ασύλου, οπότε θεσπίζονται σιγά-σιγά κάποια βασικά και στοιχειώδη δικαιώματα όπως το δελτίο ταυτότητας. Στη συνέχεια, το '14-'15 έχουμε τον εμφύλιο στη Σύρια και την έκρηξη της έντασης του πολέμου στο Αφγανιστάν. Αυξάνονται έτσι οι ροές και η Αραβική Άνοιξη βοηθάει σ' αυτό. Το '15 λαμβάνεται μια στρατηγική απόφαση από την ΕΕ να αφήσουν ανοιχτό το δρόμο, προσφέροντας στην Ευρώπη ακόμα πιο φτηνό εργατικό δυναμικό. Εισρέει κόσμος, έρχεται στη Λέσβο και στα άλλα νησιά και φεύγει την επόμενη κιόλας μέρα, πολλές φορές ακόμα και χωρίς να έχει καταγραφεί. Δημιουργούνται σιγά-σιγά κάποιες υποδομές που αφορούν την κάλυψη κάποιων άμεσων αναγκών όπως π.χ. τη διάσωση, γιατί ήταν πάρα πολλές οι βάρκες και πνιγόταν πολύς κόσμος. Περιορίζονται οι συστηματικές επαναπροωθήσεις από το λιμενικό, οι οποίες ήταν και υπεύθυνες για τον πνιγμό πολλών ανθρώπων και ο πληθυσμός της Λέσβου και ειδικά τα παραθαλάσσια χωριά δείχνουν έμπρακτη αλληλεγγύη με κόστος και οικονομικό και ψυχολογικό. Στην πόλη της Μυτιλήνης υπήρχε η αλληλεγγύη υπήρχε και η εκμετάλλευση με τα γνωστά 5 ευρώ η φόρτιση, 10 το νερό.

Σταδιακά, αρχίζει μια τάση καταστολής των αλληλέγγυων εγχειρημάτων, η οποία αλληλεγγύη ήταν από διευκόλυνση μετακίνησης για να «σε κατεβάσω με το αμάξι να πάρεις το πλοίο» μέχρι στα πιο οργανωμένα εγχειρήματα βάσης όπως του Πλατάνου με δεκάδες μέλη, τα οποία έκαναν από θαλάσσια διάσωση έως διανομή ρούχων, σίτιση, στέγαση και άλλα. Βέβαια το κράτος ήθελε να επανακτήσει και να στρατιωτικοποιήσει τις επιχειρήσεις θαλάσσιας διάσωσης και κυρίως να έχει το

μονοπώλιο της πληροφορίας εκεί.

Έπειτα, έχουμε το κλείσιμο των συνόρων με την κοινή δήλωση των κρατών μελών της ΕΕ με την Τουρκία – και κάθε λέξη που χρησιμοποιώ εδώ έχει σημασία, γιατί σου λένε δεν κάνουμε διεθνή συνθήκη για να μπορέσεις να την φέρεις σε κρίση σε δικαστήρια όπως το Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που δεσμεύει τα κράτη της ΕΕ, ούτε σε ευρωπαϊκό δικαστήριο, κλπ. Λέει ότι είναι μια δήλωση άμεσης ισχύος και μάλιστα δεν το κάνουν σαν ΕΕ, αλλά σαν κράτη μέλη ξεχωριστά, όπου αυτή η συνθήκη προέβλεπε παροχή οικονομικής βοήθειας αρκετών δις στην Τουρκία. Σου λένε, δεν εξετάζουμε αιτήματα Σύριων στις ελληνικές αρχές (ευρωπαϊκή χώρα), καθώς η Τουρκία είναι ασφαλής χώρα και το αίτημα επιστρέφεται ως απαράδεκτο. Έτσι, ζήτα από την Τουρκία άσυλο. Όποιος μπαίνει σε ελληνικό νησί, τίθεται σε γεωγραφικό περιορισμό για έναν μήνα, με την προοπτική να έχει εξεταστεί το αίτημα ασύλου, να απορρίπτεται, να κάνει προσφυγή, να εξετάζεται ηλεκτρονικά και μέσα σε ένα μήνα να έχει βγει απέλαση. Άμα δεν προλάβουμε, μένεις περιορισμένος στο νησί. Αυτό κατέρρευσε κατευθείαν και οδήγησε στην αύξηση των ανθρώπων στα νησιά. Βαλβίδα αποσυμπίεσης ήταν κάποιες προβλέψεις σε διατάξεις για ευάλωτα άτομα με συγκεκριμένες αναφορές (π.χ. εγκυμονούσες), αλλά και πιο γενικές, όπως για άτομα τα οποία έχουν σοβαρά ιατρικά ή ψυχολογικά προβλήματα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στην ελληνική διοίκηση να ανοιγοκλείνει την βαλβίδα κατά το δοκούν. Αυτό δημιούργησε πολλά προβλήματα, αποκλείοντας εθνικότητες λόγω έλλειψης μετάφρασης και δημιουργώντας τη δυστοπία που βιώνουμε με καταστάσεις εξαίρεσης σε άθλιες συνθήκες χωρίς καμία πρόσβαση στην υγεία.

Η αύξηση του πλήθους δημιούργησε σοβαρή εθνοτική βία μέσα στα camp αλλά και μαφίες, κάτι που εξαρτάται από τις ποσοστώσεις ανά εθνικότητα σε κάθε camp. Από το ‘16 μέχρι σήμερα η συντριπτική πλειοψηφία των camp ανήκουν στην κατηγορία ανθρώπων με υψηλό προσφυγικό προφίλ. Και εξηγούμαι: ο νόμος για το άσυλο είναι πολύ απλός. Σου δίνει μια δέσμη δικαιωμάτων

που λέει ότι κάθε άνθρωπος που προέρχεται από μια χώρα και διώκεται πρέπει να εξετάζεται το αίτημά του. Οι άνθρωποι χωρίζονται σε κατηγορίες αναλόγως του ποσοστού προσφυγικού προφίλ που έχει δοθεί στην εκάστοτε χώρα προέλευσης. Μοιράζονται αναλόγως περιοχής και υποτιθέμενης επικινδυνότητας της κι έτσι έχουμε ανθρώπους από χώρες όπως η Αλγερία και το Πακιστάν με ποσοστά από 2% έως 5% και άλλες όπως η Συρία στο 97% ή το Αφγανιστάν στο 65%. Μ' αυτόν τον τρόπο λαμβάνεται η απόφαση από τις υπηρεσίες ασύλου να δημιουργήσουν διαδικασίες fast track για τις περιπτώσεις χωρών με χαμηλό ποσοστό, προκειμένου να απορρίπτονται άμεσα οι αιτήσεις, αλλά και να μπαίνουν υπό κράτηση οι αιτούντες προς παραδειγματισμό όσων θέλουν να έρθουν και να κάνουν αίτηση ασύλου. Ήταν μια πρόδηλη πολιτική επιλογή η οποία αποφασίζει αυθαίρετα π.χ. ότι το Αφγανιστάν είναι μια πιο ασφαλής χώρα σε σχέση με την Συρία ανεξαρτήτως πραγματικότητας και χρονικής στιγμής.

Επίσης δημιουργούνται και άλλα προβλήματα σε σχέση με τον τύπο του προσφυγικού προφίλ, για παράδειγμα στις περιπτώσεις της Αλγερίας που θεωρείται ασφαλής χώρα, αλλά αν είσαι ομοφυλόφιλος είναι μια από τις πιο επικίνδυνες χώρες. Αυτό οδηγεί σε πολλές περιπτώσεις τα δικαιώματα τέτοιων υποθέσεων να καταστρατηγούνται και να έχουμε την εφαρμογή μιας πολιτικής απόφασης με βάση τα μαθηματικά, με στόχο την αποτροπή. Τα ΜΜΕ από την άλλη έχουν αναλάβει ένα πολύ βρώμικο ρόλο. Παίζουν συνέχεια ότι: «εντάξει, τους Σύριους τους δεχόμαστε, αλλά τι είναι αυτοί οι Αφγανοί που ήρθαν». Κι ας είναι το Αφγανιστάν στις χώρες με υψηλό προσφυγικό προφίλ. Ο μηχανισμός ευαλωτότητας δούλευε μέχρι τις εκλογές και κόσμος έφευγε για την ενδοχώρα οπότε υπήρχε αποσυμπίεση των camp των νησιών. **Μάλιστα το καλοκαίρι του '18 ο πληθυσμός της Μόριας έφτασε τις 8.000 και θεωρήθηκε ανθρωπιστική κρίση από διεθνείς οργανισμούς και σήμερα φτάνει τις 20.000 με 22.000.** Με την ανάδειξη της νέας κυβέρνησης υπήρξε μια σαρωτική αλλαγή στο καθεστώς λειτουργίας όλων των συστημάτων που ασχολούνται με το μεταναστευτικό. Υπήρξε αλλαγή δραστηριοτήτων στα υπουργεία και έφτιαξαν ένα νόμο που συστηματοποίησε πάρα πολύ την διαδικασία

ασύλου, εισάγοντας σε αυτήν ένα άτυπο ποινολόγιο του στυλ ότι, αν δεν κάνεις ότι σου λέει το κράτος ή αν αργήσεις ή αν έχεις ένα τυπικό λάθος, βγαίνεις εκτός διαδικασίας ασύλου.

Το κράτος αύξησε την κράτηση, προετοίμασε το έδαφος για κλειστά κέντρα κράτησης και δημιούργησε τεράστιες καθυστερήσεις διογκώνοντας το πρόβλημα στα νησιά. Όσο το καθεστώς ευαλωτότητας κατέρρεε, τόσο αυξανόταν ο γεωγραφικός αποκλεισμός με αποτέλεσμα, σήμερα, δικαίωμα μετακίνησης να έχουν μόνο οι χαρακτηρισμένοι ως ευάλωτοι του 2019 ή μόνο σε περίπτωση που κοντεύεις να πεθάνεις, αν βέβαια στο διαγνώσουν αυτό. Για να σας δώσω ένα παράδειγμα, για δύο μήνες δεν λειτουργούσε ο φορέας πρωτοβάθμιας εξέτασης και διαπίστωσης ευαλωτότητας στο camp, από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο.

Β: Θα θέλαμε να μάθουμε λίγα παραπάνω πράγματα για το Camp της Μόριας και τις λειτουργίες εντός του.

Χ: Το camp της Μόριας είναι ένα παλιό στρατόπεδο που λειτουργούσε μέχρι το 2012. Απέχει 6,5 χλμ από την πόλη της Μυτιλήνης, μια ώρα και κάτι περπάτημα δηλαδή. Τώρα είναι Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης με περίπλοκο καθεστώς λόγω των διαφορών στις αρμοδιότητες. Ανήκει στις ένοπλες δυνάμεις, άρα οποιοδήποτε τεχνικό έργο μεγάλης κλίμακας εκεί πρέπει να γίνει από το στρατό, η ασφάλεια εντός αφορά την αστυνομία. Η διαδικασία ασύλου ανήκει στην Υπηρεσία Ασύλου, η οποία λειτουργεί ξεχωριστά. Βέβαια τώρα στρατιωτικοποιήθηκε με την ένταξη της στο Υπουργείο Προστασίας Πολίτη, οπότε ο διευθυντής της υπηρεσίας ασύλου είναι πλέον Διοικητής. Εντός της Μόριας υπάρχει η υπηρεσία πρώτης υποδοχής και ταυτοποίησης, η οποία είναι αρμόδια για την αρχική ταυτοποίηση των ατόμων σε συνεργασία με την Frontex και την αστυνομία, καθώς και για ζητήματα σίτισης στέγασης κλπ. Σε όλα τα έργα υπάρχει εκτεταμένο outsourcing: στην υπηρεσία για την καθαριότητα είναι ωφελούμενοι του ΟΑΕΔ, η ταξιθέτηση–τοποθέτηση, έλεγχος χώρου γίνεται από μια αμερικανική θρησκευτική οργάνωση, η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων γινόταν μέχρι πρόσφατα από ελληνική οργάνωση. Υπάρχουν δύο άτυποι φορείς υγείας, ο ένας

εντός κι ο άλλος εκτός camp. Η υπηρεσία πρώτης υποδοχής και ταυτοποίησης βασίζεται κατά κύριο λόγο σε ευρωπαϊκά κονδύλια, ενώ οι εργαζόμενοι στις ΜΚΟ υπολογίζονται σε 1.500 με 2.000.

Β: Τα χρήματα που λαμβάνει από την ΕΕ το ελληνικό κράτος δεν αφορούν και τη βελτίωση των συνθηκών του Camp;

Χ: Βεβαίως και την αφορούν, αλλά αυτές οι εικόνες οι οποίες δημιουργούνται με τον γεωγραφικό περιορισμό και την αναστολή των αιτήσεων ασύλου, έχουν δημιουργήσει ένα camp προδιαγραφών για 2.500 το μέγιστο, να έχει 22.000 κόσμο ο οποίος ζει σε άθλιες συνθήκες, προκειμένου να λειτουργεί αυτό το γεγονός από μόνο του αποτρεπτικά. Γίνονται πολύ λίγες και πρόχειρες επεμβάσεις στο χώρο με το στήσιμο κάποιων σκηνών ή με το να δίνουν καλώδια με ρεύμα στους ελαιώνες σε διαφορά σημεία περιμετρικά του camp. Η αστυνομία της Μόριας λέει ότι εκτός του φράκτη δεν είναι περιοχή της δικαιοδοσίας της, οπότε εύκολα μπορούμε να καταλάβουμε πού γίνονται συνέχεια τα μαχαιρώματα και οι βιασμοί.

Β: Από τη στιγμή που αυτοί οι άνθρωποι βγαίνουν από τη βάρκα ποιος αναλαμβάνει και ποιο το καθεστώς με τους διακινητές; Ποια είναι επίσης η διαδικασία της αίτησης ασύλου;

Χ: Μέχρι την 1η Μαρτίου τον εντοπισμό τον είχαν η αστυνομία, ο στρατός, το λιμενικό, η Frontex και τρεις ΜΚΟ που έκαναν το λεγόμενο spotting. Γινόταν περισυλλογή από κάποιον από αυτούς τους φορείς, κυρίως από τις ΜΚΟ όπου παρουσία λιμενικού έδιναν στην παραλία, μαζί με κάποιους εθελοντές, κάποια κουβέρτα και κάποια μπισκότα κατά περίπτωση και ανάλογα το μέρος. Πολλές φορές εμφανίζονται κάποιοι άγνωστοι τύποι οι οποίοι παίρνουν τις εξωλέμβιες μηχανές και τις εξαφανίζουν, συστηματικά και μπροστά στο λιμενικό.

Η κατάσταση με τους διακινητές είναι ένας άλλος παραλογισμός που υπάρχει, είναι ένα ολόκληρο κεφάλαιο. Σας κάνω μια μικρή παρένθεση γι’ αυτό. Η ελληνική νομοθεσία είναι εξαιρετικά δρακόντεια στα ζητήματα διακίνησης. Σου λέει ότι όποιος

διακινεί, διευκολύνει με τον οποιονδήποτε τρόπο, ειδικά αν είναι οδηγός/καπετάνιος, τιμωρείται με τουλάχιστον πέντε χρόνια το κεφάλι. Οπότε αν έχεις τέσσερα άτομα στη βάρκα είναι είκοσι χρόνια μίνιμουμ και αν προκύψει κίνδυνος κλπ, υπάρχουν και τρελά πρόστιμα, που μπορούν να φτάσουν εκατομμύρια ευρώ. Η πρακτική του λιμενικού είναι να ρωτάει κόσμο ποιος οδηγούσε. Κάποιες φορές διαλέγουν στην τύχη, κάνουν ό,τι θέλουν. Αυτή τη στιγμή ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των κρατούμενων σε ελληνικές φυλακές είναι αλλοδαποί με κάποια κατηγορία διακίνησης. Υπάρχει μια κάποια νομολογία κυρίως για νεαρούς, αν αποδεικνύεις ανηλικότητα, ότι υπάρχει κατάσταση ανάγκης που το έκανα κλπ. που μπορεί να μετριάσει την ποινή.

Γυρνώντας στο προηγούμενο θέμα, γίνεται η πρώτη περισυλλογή, ανάλογα το σημείο, και τους φορτώνουν σε λεωφορεία και τους πάνε στη Μόρια. Στη Μόρια γίνεται πάλι ένα γρήγορο check αν πεθαίνει κανένας, γίνεται μια πρώτη καταγραφή των στοιχείων από τη Frontex, μια διαδικασία ιδιαίτερα γκρίζα. Οι αρμοδιότητες διαπίστωση εθνικότητας και ηλικίας όντως ανήκουν στην αστυνομία και την Frontex, αλλά δεν ρυθμίζεται από πουθενά το πώς γίνεται αυτή.

Αυτό είναι σημαντικό γιατί για την εθνικότητά σου, και γυρνάμε πίσω εδώ σε σχέση με το προσφυγικό προφίλ, γίνεται ουσιαστικά μια ανάκριση για να διαπιστωθεί, το οποίο μπορεί να είναι και δόκιμο μέχρι κάποιο βαθμό. Σου κάνουν ερωτήσεις του τύπου: «*Ωραία ρε φίλε είσαι από το Aleppo, πού έμενες;*», «*Ποια ομάδα πήρε το πρωτάθλημα πέρσι, θυμάσαι;*», «*Κάνα παίκτη;*», «*Α δεν ασχολείσαι με μπάλα, πες κάνα τζαμί που ήταν δίπλα από το σπίτι σου*».

Υπάρχουν επίσης οι κατηγορίες των λεγόμενων ανιθαγενών, εθνότητες που δεν είναι αναγνωρισμένοι υπήκοοι κάποιου κράτους, που έχουν το πλεονέκτημα ουσιαστικά να παίρνουν προσφυγική ιδιότητα πάντα, Παλαιστίνιοι, Βεδουίνοι του Κουβέιτ κ.ά. Εκεί, σε περιπτώσεις που δηλώνουν κάτι τέτοιο, έχουν πέσει μέχρι και σφαλιάρες, λένε «είμαι Βεδουίνος από το Κουβέιτ» και βάζει η Frontex αυθαίρετα ότι είπε «Ιράκ». Όσον

αφορά την ανηλικότητα, υπάρχουν συγκεκριμένα προνόμια του να είσαι ανήλικος και στους οριακούς ηλικιακά πέφτει μεγάλη πίεση μέχρι και βία, μέχρι να δηλώσουν ενήλικοι. Δεν υπάρχει κανένας έλεγχος της διαδικασίας.

Αφού γίνει αυτή η πρώτη διαδικασία, μετά γίνεται η καταγραφή στο ΚΥΤ. Παίρνεις έναν αριθμό, σε παρκάρουν στο hotspot και σου δίνουν ένα ραντεβού με την Υπηρεσία Ασύλου, το οποίο μπορεί να είναι από μια βδομάδα μέχρι δύο μήνες, για να καταγραφεί το αίτημα ασύλου σου. Μέχρι τότε έχεις δηλώσει μόνο βούληση. Γίνεται μια μίνι καταγραφή στοιχείων που λες κάποια βασικά στοιχεία και σου δίνουν μια ημερομηνία συνέντευξης και αυτό είναι η καταγραφή του αιτήματος, μετά σου δίνουν δελτίο αιτούντος άσυλο. Έπειτα, ανάλογα την περίοδο και το προσφυγικό προφίλ, μπορεί η συνέντευξη να είναι σε δέκα μέρες μέχρι ένα χρόνο. Μετά τη συνέντευξη περιμένεις απόφαση πάλι κάνα τρίμηνο, τετράμηνο, πεντάμηνο…

Β: Πού μένουν οι άνθρωποι όλο αυτό το διάστημα;

Χ: Όλο αυτό το διάστημα μένεις είτε στη γεμάτη Μόρια σε κοινές σκηνές τεράστιες, είτε σε μεμονωμένες σκηνές ή κάπου στον ελαιώνα. Αν είσαι τυχερός και διαπιστώσει κάποια ΜΚΟ ότι ανήκεις σε μια ευπαθή ομάδα, μπορεί να σου βρουν και ένα διαμέρισμα στη Μυτιλήνη. Επίσης αν είσαι οικογένεια και είσαι τυχερός μπορεί να μένεις στο Καρά Τεπέ. Είναι μια άλλη δομή του νησιού, δεν είναι κέντρο υποδοχής, είναι κέντρο φιλοξενίας μόνο. θεωρείται ξενοδοχείο σε σχέση με τη Μόρια, έχει όντως καλές συνθήκες ασφαλείας, παρ’ όλα αυτά αν πας να καταγγείλεις κάτι που έγινε στο Καρά Τεπέ είναι πολύ πιθανό να σε διώξουν.

Β: Θες να μας περιγράψεις το χρονικό της στρατιωτικοποίησης του νησιού;

Χ: Η στρατιωτικοποίηση δεν είναι απλώς μια διαδικασία με την οποία κάτι περνάει στις ένοπλες δυνάμεις ή ότι φέρνεις φαντάρους. Είναι μια διαδικασία με την οποία αλλάζουν οι κοινωνικές διαδικασίες και περνάει μια λογική εχθρού, απειλής,

αποτροπής. Το προσφυγικό ήταν πάντοτε στρατιωτικοποιημένο. Στην Ελλάδα δεν είχαμε την εμπειρία ενός Κράτους Πρόνοιας γενικά και ούτε ενός Κράτους Πρόνοιας ενταξιακού για τον προσφυγικό πληθυσμό. Με την ίδρυση της Υπηρεσίας Ασύλου υπήρξε μια πρώτη δημιουργία -σε ένα περιβάλλον ΜΚΟ αποκλειστικά– μιας προνοιακής κατάστασης και μιας δέσμης δικαιωμάτων για τους πρόσφυγες. Και αυτό άρχισε κατευθείαν να στενεύει με μια διαδικασία στρατιωτικοποίησης. Μην ξεχνάμε ότι εδώ στη Λέσβο μιλάμε για σύνορα που ήταν ούτως ή άλλως στρατιωτικοποιημένα οπότε μπορούμε να πούμε ότι τα πρώτα χρόνια, με την έλευση των πρώτων διασωστικών ΜΚΟ, είχαμε μια ύφεση της στρατιωτικοποίησης σε κάποια πράγματα. Όταν έφυγε η διαδικασία ασύλου από τα χέρια της αστυνομίας και ιδρύθηκε η Υπηρεσία Ασύλου είχαμε μια ύφεση αυτού του πράγματος, αλλά μετά πολύ γρήγορα άλλαξε αυτό. Στρατιωτικοποίηση είναι, όπως σας είπα, η διαχείριση των hot spots στα οποία είναι οι ένοπλες δυνάμεις και η αστυνομία. Δυνητικά μπορεί να γίνει και χειρότερη, γιατί ο νόμος λέει ότι σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης μπορούν και οι καταγραφές και οι συνεντεύξεις ασύλου να διενεργούνται από προσωπικό της ΕΛΑΣ και των ενόπλων δυνάμεων. Στρατιωτικοποίηση έχουμε και στη διαχείριση του πληθυσμού, γιατί πρόκειται για ένα camp, στην εκτεταμένη κράτηση, σε συστήματα επιτήρησης/παρακολούθησης, σε τεχνολογίες big data που χρησιμοποιούνται και σε ανταλλαγές και αλληλοτροφοδότηση δεδομένων μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών: Αστυνομία, EASO (Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υποστήριξη Ασύλου), ο οποίος ανταλλάσσει πληροφορίες με τα σώματα ασφαλείας και με τη Frontex και κάθε χρόνο βγαίνει με μία ετήσια έκθεση risk analysis και μιλάει για το προσφυγικό, δηλαδή ανάλυση ρίσκου συνόρων (π.χ. ευαλωτότητες του φρουρίου της Ευρώπης). Και βέβαια τώρα είδαμε με τη μιλιταριστική εργαλειοποίηση του Ερντογάν από την άλλη πλευρά, πώς αυτό εντάθηκε και ουσιαστικά νομιμοποιήθηκε εντελώς.

Β: Δηλαδή ποια είναι η δύναμη της Frontex στο νησί;

Χ: Η Frontex έχει αλλάξει και νομικά. Στην ίδρυση της και

μέχρι πέρυσι ήταν μία επίσημη συνεργασία μεταξύ αστυνομιών όπως είναι η Europol, δεν είχε δικό της προϋπολογισμό, τα κράτη μέλη είχαν υποχρέωση να δίνουν συνεισφορά και είχε δύο ξεχωριστούς τομείς: ένα μηχανισμό συγκέντρωσης δεδομένων και εκθέσεων, ένα μηχανισμό να στέλνει πόρους, εφόδια, προσωπικό, οχήματα σε μέρη που «το έχουν ανάγκη» ενώ έχει και ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που αφορά κάποιες ασυλίες. Το προσωπικό της Frontex έχει μια ασυλία που μοιάζει με τη διπλωματική. Δεν μπορείς να κάνεις μήνυση σε στρατιωτικό της Frontex. Το μόνο που μπορείς να κάνεις είναι αναφορά στο μηχανισμό αναφορών της ίδιας της Frontex, η οποία θα κρίνει αν είναι παραδεκτό το αίτημά σου και θα εξετάσει μετά τη βασιμότητα του αιτήματος σου. Η Frontex λειτουργεί στην Ελλάδα, νομίζω, από το 2011, όπου με κάποια σκάφη βοηθούσαν το λιμενικό. Απ’ όσα ξέρουμε δεν επαναπροωθεί, που είναι σημαντικό αυτό, και το λιμενικό αποφεύγει επαναπροωθήσεις μπροστά στη Frontex. Έχουν γίνει σίγουρα μάρτυρες περιστατικών επαναπροωθήσεων –ειδικά στον Έβρο–, αλλά οι εκθέσεις για αυτές είναι απόρρητες. Κάθε πολίτης μπορεί να κάνει αιτήματα βάσει μιας Ευρωπαϊκής Οδηγίας για πρόσβαση σε έγγραφα δημόσιων υπηρεσιών που τον αφορούν. Δηλαδή μπορείς να κάνει αίτηση για περιστατικό, αν ξέρεις ότι έγινε επαναπροώθηση την τάδε μέρα, στη Frontex. Θα σου έρθει κάποια στιγμή ένα μήνα μετά ένα χαρτί και θα είναι όλο μαύρο.

Επίσης, η Frontex στη Λέσβο, με την ίδρυση των hot spots, άρχισε να ασχολείται και με άλλα ζητήματα όπως το nationality assessment και το age assessment όπου έχει κάνει και αυθαιρεσίες. Από πέρυσι έχει αποκτήσει ξεχωριστή νομική υπόσταση, είναι θεσμός της Ε.Ε. με δικό του προϋπολογισμό, με δικό του εξοπλισμό και αποκτάει και δικό της οργανόγραμμα. Είναι μια αυτοτελής υπηρεσία, μια ευρωπαϊκή αστυνομία με εκτεταμένες ασυλίες και εξαιρετικά γκρίζα ζώνη αρμοδιοτήτων και ευελιξίας. Κυρίως υποστηρίζει το λιμενικό και στο πρώτο βήμα διαδικασίας του ασύλου ενώ έχει εμπλοκή και στις διαδικασίες απέλασης, εμπλοκή που θα αυξηθεί.

Μετά την 1η Μάρτη έχουν συμβεί τα εξής: βγαίνει Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου που λέει ότι αναστέλλεται το δικαίωμα στο άσυλο. Όποιος μπαίνει συλλαμβάνεται, ασκείται ποινική δίωξη και στέλνεται στη χώρα προέλευσης του. Αυτό είναι σημαντικό νομικά, καθώς δεν του λένε ότι τον στέλνουν πίσω στην Τουρκία. Για να στείλεις όμως κάποιον στη χώρα προέλευσης του πρέπει να υπάρχει διμερής σύμβαση. Επίσης, με την ελληνική νομοθεσία αν ασκήσεις ποινική δίωξη σε κάποιον, μέχρι να τελεσιδικήσει, δεν μπορείς να τον απελάσεις. Για τα άτομα που έχουν μπει μετά την 1η Μαρτίου έχει επικρατήσει ένα χάος. Όσοι έχουν μπει από Έβρο: έχουν διαχωρίσει οικογένειες, έχουν ασκήσει ποινικές διώξεις στους άντρες. Στη Λέσβο 500 άτομα τα φόρτωσαν σε ένα αρματαγωγό, τους επέδωσαν αποφάσεις κράτησης και μετά απέλασης στην Τουρκία, το οποίο είναι παράνομο σε σχέση με την ίδια τους την απόφαση, γιατί η ΠΝΠ λέει ότι η απέλαση δε θα γίνει στην Τουρκία, αλλά στη χώρα προέλευσης. Είναι καμία 60αριά στη Συκαμιά και στο Μόλυβο, στην παραλία οι μεν και σε έναν αγρό οι δε και δεν έχει συμβεί τίποτα, ενώ χθες τους έδωσαν αποφάσεις κράτησης. Άρα, δεν προχωρούν οι αιτήσεις ασύλου. Ένα χάος.

Αντιφασιστική Πορεία στη Λέσβο 14/3

Β: Στη νέα συνθήκη του προσφυγικού οι ΜΚΟ έχουν εξέχοντα ρόλο. Το συντριπτικό κομμάτι τόσο της κυρίαρχης πολιτικής σκηνής, όσο και του ανταγωνιστικού κινήματος είναι ενάντια στις ΜΚΟ. Γιατί δεν υπάρχει κεντρική διαχείριση; Γιατί δεν το αναλαμβάνει το κράτος, εφόσον «οι ΜΚΟ είναι διεφθαρμένες»;

Χ: ΜΚΟ σημαίνει Μη Κυβερνητική Οργάνωση. Είναι ένας όρος, ο οποίος είναι και νομικά οριακά αδιάφορος. Μπορεί να είναι ίδρυμα, σωματείο μέχρι και εταιρία. Άλλο ΜΚΟ, άλλο Διεθνής Οργανισμός. Ο Διεθνής Οργανισμός ιδρύεται από κράτη, έχει πολύ αυξημένες εξουσίες και έχει πολλές φορές διπλωματικές ασυλίες. Διεθνείς οργανισμοί είναι π.χ. η Ύπατη Αρμοστεία και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης. Ο όρος ΜΚΟ είναι τόσο γενικός σαν να λες ανώνυμη εταιρία ή ετερόρρυθμη. Υπάρχουν ΜΚΟ που είναι προέκταση πολιτικών φορέων, υπάρχουν ΜΚΟ που έχουν brand name εκατόν πενήντα χρόνια και τους ενδιαφέρει να το κρατήσουν καθαρό, έχουν φοβερές διαδικασίες που δεν μπορεί να τις ανταγωνιστεί το ελληνικό κράτος ακόμα και στη διαφάνεια, έχουν εργασιακές συνθήκες ρυθμισμένες και κατοχυρωμένα εργασιακά

δικαιώματα. Υπάρχουν άλλες που είναι στο πόδι φτιαγμένες, καταρρέουν από τη μια στιγμή στην άλλη, γιατί ανοίχτηκαν πολύ και βέβαια άλλες που είναι βιτρίνες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Ό, τι παράνομο μπορείτε να φανταστείτε σε εταιρεία μπορεί να υπάρχει και σε ΜΚΟ. Οι ΜΚΟ αντικαθιστούν την κατάρρευση του Κράτους Πρόνοιας, ήταν ένα νεοφιλελεύθερο μοντέλο που αντικαθιστούσε το Κράτος Πρόνοιας, δηλαδή αντί να απασχολεί κάποιος μόνιμα δεκαπέντε γιατρούς για το οτιδήποτε, φτιάχνει ένα πράγμα που έχει τη λογική του project με ελαστικές σχέσεις εργασίας κτλ. **Γιατί είμαστε ενάντια στις ΜΚΟ σαν κίνημα; Για αυτό το λόγο: ελαστικές σχέσεις εργασίας, αδιαφανής χρηματοδότηση πολλές φορές. Σήμερα είναι, αύριο δεν είναι. Μια απόλυτη ελαστικοποίηση.**

Παρόλα αυτά στο προσφυγικό υπάρχουν δύο παράγοντες. Πρώτον, στην Ελλάδα δεν είχαμε ποτέ Κράτος Πρόνοιας για τους πρόσφυγες και η πρώτη φορά που αποκτήθηκε κάτι τέτοιο ήταν με την έλευση των ΜΚΟ, το οποίο είναι μια θετική εξέλιξη. Δηλαδή πριν ο πρόσφυγας δεν είχε γιατρό, δωρεάν δικηγόρο, ψυχολόγο, ενώ τώρα έχει. Δεύτερον, αντικειμενικά, ειδικά στα πρώτα δυο χρόνια, δεν υπήρχε τεχνογνωσία στο ελληνικό κράτος να ανταπεξέλθει στη διαχείριση πληθυσμών σε απόγνωση και κίνδυνο. Μια σωστή θέση είναι ότι αυτά πρέπει να είναι στον έλεγχο του κράτους, γιατί ο έλεγχος του κράτους σημαίνει ότι υπάρχει αυξημένη λογοδοσία στην κοινωνία και είναι κάτι καλύτερο από το να είναι σε ιδιώτη όπως μία ΜΚΟ. Βέβαια αυτό δεν ισχύει για την αρχή της κατάστασης, γιατί πραγματικά η ΕΛΑΣ και το ελληνικό νοσοκομείο δε θα μπορούσε να χειριστεί τις ροές προσφύγων. Την θέση αυτή υιοθετούν συνήθως και οι άνθρωποι του κινήματος που εργάζονται σε ΜΚΟ.

Β: Πως προκύπτει η χρηματοδότηση των ΜΚΟ; Έχουν επικοινωνία μεταξύ τους; Πώς γίνεται να τρέχουν για παράδειγμα δέκα ΜΚΟ ένα camp και να μην έχουν έναν κεντρικό φορέα να τις διαχειρίζεται;

Χ: Είναι πολύ γενική ερώτηση η χρηματοδότηση των ΜΚΟ. Παρόλα αυτά μπορούμε να πούμε το εξής: οι διεθνείς οργανισμοί και η ΕΕ διαχειρίζονται πολύ μεγάλος μέρος των κονδυλίων. Οι διεθνείς οργανισμοί κάνουν outsourcing. Διαπιστώνουν μια ανάγκη, π.χ. στη Μόρια υπάρχουν πολλά ασυνόδευτα ανήλικα. Τότε πρέπει να βρουν έναν φορέα να βοηθάει τα ασυνόδευτα ανήλικα, π.χ. την ΜΚΟ «Α». Σύμφωνα με διεθνή συνθήκη είναι υποχρεωτική η δωρεάν παροχή νομικής βοήθειας στον πρόσφυγα και αν δεν μπορεί το κράτος να το καλύψει, το δίνουν σε νομικές ΜΚΟ. Υπάρχουν όμως άλλες ΜΚΟ οι οποίες είναι αυτοχρηματοδοτούμενες. Είναι σαράντα χρόνια brand και έχουν διαφανείς μεθόδους με τις οποίες παίρνουν χρήματα από παντού και δεν εξαρτώνται από κρατικές χρηματοδοτήσεις. Άλλες χρηματοδοτούνται από παντού, κάποιες χρηματοδοτούνται από κοινωφελή ιδρύματα ελληνικά ή ξένα, άλλες από κονδύλια της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για την πρόληψη των βασανιστηρίων. Κάποιες χρηματοδοτούνται από την αμερικανική και την ισραηλινή κυβέρνηση, από τη γερμανική, θρησκευτικές οργανώσεις είτε ισλαμικές είτε χριστιανικές κ.ο.κ.

Άλλα προβλήματα είναι ότι υπάρχουν golden boys των ΜΚΟ, γιατί η ΜΚΟ όντως δε βγάζει κέρδος αλλά έχει εργατικά κόστη, τα οποία πολλές φορές κοστολογούνται υπέρογκα σε σχέση με τη δουλειά. Υπάρχουν βέβαια και άνθρωποι που δουλεύουν με χαμηλούς μισθούς. Και πολλές φορές μπορεί να υπάρξει και κακοδιαχείριση. Η αίσθησή μου στη Μόρια είναι η εξής: πήγαινα σε σεμινάρια για να μιλήσω για διάφορα ζητήματα δικαιωμάτων και για τη νομική πρόσβαση και η πρώτη ερώτησή τους ήταν το πότε θα φύγουν από τη Μόρια. Ο παραλογισμός των ΜΚΟ είναι ότι παρέχουν υπηρεσίες για να λύσουν προβλήματα μέσα σε ένα περιβάλλον γεωγραφικού περιορισμού και δε γίνεται κάτι ουσιαστικά για την κατάργηση αυτού. Εκεί είναι όμως ένα δύσκολο ζήτημα. Δηλαδή εκεί δεν μπορούμε να πούμε να φύγουν όλες οι ΜΚΟ, για να εκβιάσουμε το κράτος να άρει τον γεωγραφικό περιορισμό, γιατί δε θα το κάνει και θα πεθάνει κόσμος.

Β: Όσον αφορά την υγεία, ποιος είναι ο συντονισμός και ποιες οι αντοχές του νοσοκομείου; Υπάρχει κάποιου είδους συνεργασία με τις ΜΚΟ υγειονομικού χαρακτήρα;

Μ: Το ζήτημα ξεκινάει τα τελευταία πέντε χρόνια. Η κατάσταση στο νοσοκομείο παραμένει η ίδια, έχουμε μόνο σπασμωδικές προσλήψεις οι οποίες είναι ευκαιριακές συμβάσεις στο Βοστάνειο, το μοναδικό τριτοβάθμιο νοσοκομείο του νησιού. Πριν απ' την αύξηση των ροών το προσωπικό ήταν ακριβώς το ίδιο, καθώς δεν έχουν γίνει αλλαγές και προσλήψεις και το νοσοκομείο δεν έχει στελεχωθεί όπως πρέπει. Μιλάμε για στοιχειώδεις ελλείψεις, π.χ. στα επείγοντα μετά τις τέσσερις το απόγευμα δεν έχουμε διερμηνέα, πράγμα που σημαίνει ότι για το οποιοδήποτε περιστατικό που μας έρχεται από τη Μόρια καλούμαστε εμείς οι ίδιοι να βγάλουμε άκρη με το πρόβλημα που έχει ο ασθενής, με το να μεταφράσουμε τι μας λέει, να πάρουμε ένα ιστορικό, όπως μπορεί να γίνει αυτό είτε με τη χρήση του google translate είτε με ένα στοιχειώδες λεξιλόγιο που έχουμε τυπωμένο με κάποιες μεταφράσεις είτε σε φαρσί είτε σε αραβικά. Ουσιαστικά, πρέπει να ενημερώσουμε τον ασθενή σε περίπτωση που πρόκειται για ένα πρόβλημα το οποίο μπορεί να χρειάζεται άμεσα χειρουργείο και για τους πιθανούς κινδύνους που διατρέχει, γιατί πρέπει να υπογράψει ο ασθενής σε κάτι τέτοιο. Βλέπουμε δηλαδή την έλλειψη του συστήματος, που υπάρχει ειδικά στην υποδοχή σε επείγοντα περιστατικά.

Όλο το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό δυσφορεί πλέον έντονα με αυτή την κατάσταση. Αυτός είναι και ο λόγος που πλέον εντείνονται ρατσιστικές συμπεριφορές και το βλέπουμε από όλους μέσα στο νοσοκομείο. Η επικοινωνία από εκεί και έπειτα του νοσοκομείου με ΜΚΟ, οι οποίες αναλαμβάνουν το κομμάτι της υγειονομικής περίθαλψης του κόσμου του camp, είναι ελλιπής. Δεν έχει γίνει κάτι οργανωμένα. Για εμένα, μίνιμουμ θα έπρεπε να υπάρχει ένα κέντρο υγείας αποκλειστικά για τους πρόσφυγες. Το θέμα είναι ότι εμείς δεν έχουμε καν σοβαρή καταγραφή του ιστορικού του καθενός π.χ. για χρόνια προβλήματα ή αν λαμβάνει αγωγή.

Οι ΜΚΟ – σε θεωρητικό επίπεδο – εγγυώνται ότι απαρτίζονται από καταρτισμένο και εξειδικευμένο προσωπικό, κάτι το οποίο βλέπουμε ότι στην πράξη δεν ισχύει, καθώς σε πολλές περιπτώσεις στελεχώνονται από εθελοντές που μπορεί να έρχονται για ένα τρίμηνο και να είναι φοιτητές. Εμείς δεχόμαστε στα επείγοντα παραπεμπτικά από ομάδες, τα οποία φέρουν υπογραφή με το μικρό όνομα του εθελοντή. Ουσιαστικά αυτός εφόσον δεν έχει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος στην Ελλάδα δεν μπορεί ούτε να χορηγήσει φάρμακο στον άλλον. Εγώ, όταν ήρθα στο νησί πριν ένα χρόνο, ο πληθυσμός τότε του camp ήταν περίπου στις 12.000-13.000. Πλέον μέσα σε ένα έτος έχει αυξηθεί στις 21.000. Παράλληλα μαζί με αυτό έχουν αυξηθεί και τα περιστατικά στα επείγοντα. Έχουμε πολύ συχνά περιστατικά βίας, ενώ τα μαχαιρώματα είναι καθημερινό φαινόμενο πλέον.

Τέλος, υπάρχει και ένα κομμάτι που λέγεται «ζούγκλα», το οποίο αφορά ένα σημείο που οι σκηνές είναι εκτός των ορίων του camp της Μόριας. Μιλάμε για τραγικές συνθήκες διαβίωσης. Στον πληθυσμό της Μόριας δεν έχει πολύ κόσμο που ανήκει σε ευπαθείς ομάδες και αυτό κάπως σώζει την κατάσταση. Αν ήταν αλλιώς τα δεδομένα, με τα στοιχεία ως έχουν τώρα, η κατάσταση θα ήταν πολύ τραγική.

Β: Όλα δείχνουν πως κινούμαστε σε μια απόφαση να μετατραπεί το camp της Μόριας σε κλειστό κέντρο με αφορμή την εμφάνιση κρούσματος κορωνοϊού υπό τον φόβο εξάπλωσης του στο νησί. Πόσο εφικτό είναι αυτό;

Χ: Την τελευταία εβδομάδα έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο, πρόσφυγες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και έχουν μια οικονομική δυνατότητα, να τους επιτρέπεται να αγοράζουν εισιτήρια και να φεύγουν από το νησί για την Αθήνα. Σε περίπτωση εμφάνισης κρούσματος του ιού μεταξύ των προσφύγων, κατά πάσα πιθανότητα η κίνηση αυτή θα απαγορευτεί.

Κ: Πάνω σ΄ αυτό, υπάρχει η ανησυχητική σύσκεψη που έγινε την προηγούμενη εβδομάδα στην Περιφέρεια όπου έγινε σχετικό ερώτημα από την αντιπολιτευόμενη πλευρά αν υπάρχει κάποιο σχέδιο αντίδρασης σε περίπτωση εμφάνισης κρούσματος στη Μόρια και ο υπεύθυνος του τμήματος υγείας της Περιφέρειας απάντησε ότι υπάρχει συγκεκριμένο σχέδιο, αλλά αυτή τη στιγμή δεν μπορούν να μπουν σε λεπτομέρειες.

Μ: Παρόμοια απάντηση έδωσε και ο διοικητής του Νοσοκομείου σε αντίστοιχη ερώτηση των γιατρών.

Κ: Αυτό μπορεί να σημαίνει δύο πράγματα: πρώτον, ότι αυτό είναι το «ελληνικό» φαινόμενο του δεν έχουνε καθόλου σχέδιο αλλά διαδίδουν ότι έχουν για να αποφύγουν την κριτική και δεύτερον, το πιο ανησυχητικό, ότι υπάρχει όντως σχέδιο για βίαιο περιορισμό των μεταναστών αλλά αποκρύπτεται ώστε να αποφευχθούν οι αντιδράσεις.

Χ: Μέχρι την εμφάνιση του κορωνοϊού, υπήρχε σχεδιασμός της κυβέρνησης για 5.000 εθελούσιους επαναπατρισμούς τους οποίους ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης επιδοτούσε με 500 ευρώ για τις χώρες χαμηλού προσφυγικού προφίλ, καθώς και άλλα σχέδια για μετακίνηση 15.000 προσφύγων. Οι μετακινήσεις αυτές λόγω της τωρινής κατάστασης είναι πολύ πιθανό να μην πραγματοποιηθούν.

Β: Σαφώς υπάρχει ένα μεγάλο μέρος ανθρώπων, ντόπιων, φοιτητών αλλά και εργαζομένων στις ΜΚΟ που αντιστέκονται στο ρατσιστικό παραλήρημα και την ξενοφοβία που πρόσφατα χρησιμοποίησε και επιθετικά μέσα. Πιστεύεις υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης με την υπόλοιπη κοινωνία του νησιού;

Κ: Εγώ δεν θεωρώ ότι υπάρχει αυτό που λένε η αλληλέγγυα Λέσβος, αυτά εξαφανίστηκαν τις δεκαετίες του ΠΑΣΟΚ. Το κομμάτι της αλληλεγγύης ήταν μια τηλεοπτική φούσκα, που έπαιξε το ‘15.

> *Φυσικά βγήκε κόσμος να βοηθήσει, ορμώμενος και από τη φιλική στάση τότε των ΜΜΕ προς τους πρόσφυγες, αλλά βγήκαν να βοηθήσουν δίπλα στα κοράκια που έκλεβαν τις μηχανές από τις βάρκες, δίπλα στον κάθε δημοσιογράφο και φωτογράφο που είδε σαν ευκαιρία καριέρας τα παιδιά που φωτογράφιζε. Όσο γίνονταν όλα αυτά εξαπλωνόταν η Μόρια και κανείς δεν μιλούσε για τη Μόρια. Εκεί υπήρξε και κινηματικό έλλειμμα. Το κίνημα εστίασε στις παραλίες και σταμάτησε να μιλάει για το τι γίνεται μετά τις παραλίες.*

Τους βοηθούσαν να βγούνε από τις βάρκες και να μπουν στο λεωφορείο για τη Μόρια, χωρίς κανείς να μιλάει για το τι γίνεται εκεί. Και για να μην υπάρχει αυτή η παρανόηση, η Μόρια χτίστηκε το ‘13· το ‘15 έγινε το μπαμ από τις πολλές αφίξεις, οπότε πρέπει η αφετηρία να πηγαίνει πάντοτε στο ‘13. Το ‘13 χτίστηκε και ο φράχτης στον Έβρο και γίνεται η επιλογή ότι οι προσφυγικές ροές που έρχονταν λόγω Αραβικής Άνοιξης και Συριακού θα κρατούνταν στα νησιά για να είναι πιο ελέγξιμες.

Όσον αφορά την τωρινή κατάσταση, πρέπει να προσέξουμε πώς θα την αναλύσουμε. Έχουμε κάποια ερμηνευτικά εργαλεία, αλλά αυτά πρέπει να αναστοχαζόμαστε πάνω σε αυτά. Δηλαδή, προφανώς υπάρχει ένα εθνικιστικό μπλοκ πίσω από τα γεγονότα των τελευταίων εβδομάδων που συντονίζει και οργανώνει επιθέσεις, ένα άλλο όμως κομμάτι εξαντλείται σε αυτήν τη διαφορά του ντόπιου και του ξένου. Όπως στην αρχή εκφράστηκε αυτό και απέναντι στα ΜΑΤ, ότι ήρθανε τα ξένα ΜΑΤ να μας κοπανήσουν στο νησί μας, ένας συνδετικός κρίκος ανάμεσα σε πολλούς χώρους, έτσι μετά και η στροφή στις ΜΚΟ, στους μετανάστες, ακόμα και στο κομμάτι του κινήματος, που θεωρείται ξένο προς τον ντόπιο, λόγω πολιτισμικών διαφορών κυρίως, ξεκινάει από κει, εκεί είναι πάλι η σύνδεση. Εκεί είναι και η δυσκολία να έρθεις σε επαφή με τον ντόπιο και να δημιουργήσεις αναχώματα μαζί με τον ντόπιο. Δεν έχουμε δει κάποιο άλλο αίτημα των ντόπιων μέχρι στιγμής πέρα από το: «δεν τους θέλουμε εδώ».

Στην πτήση της επιστροφής η βαριά κουρτίνα δεν χώριζε μόνο δύο καμπίνες αλλά δύο κόσμους. Η κύρια καμπίνα γεμάτη με το κόσμο της αλληλεγγύης, ενώ μπροστά στις business class θέσεις, βυθισμένος στη μοναξιά της μισανθρωπιάς, ο βουλευτής Λέσβου της Ν.Δ., Χαράλαμπος Αθανασίου. Ο Αθανασίου έχει μείνει, κατά πως φαίνεται, πιστός στις αρχές που του εμφύσησε ο Χίτης πατέρας του Χριστόφας, με την πλούσια αντι-ΕΑΜική του δράση. Έχει αναμειχθεί σε ουκ ολίγα οικονομικά και πολιτικά σκάνδαλα, τα οποία μπορεί να βρει κάποιος με μια απλή αναζήτηση στο ίντερνετ αλλά και ως υπουργός δικαιοσύνης, υπήρξε ο εμπνευστής των φυλακών Τύπου Γ και ο άνθρωπος που κόβοντας τις άδειες

φοίτησης, οδήγησε τον Νίκο Ρωμανό σε απεργία πείνας. Σήμερα η πρόταση του για το προσφυγικό είναι τα ξερονήσια. Δηλαδή δημιουργία κλειστών δομών στις νησίδες Τοκμάκια. Η παρουσία του φυσικά δεν πέρασε απαρατήρητη.

Η Πανδημία ως Κρατικό Έγκλημα

του Νώντα Σκυφτούλη

Οι καθημερινοί θάνατοι στην Ευρώπη είναι κρατικά εγκλήματα. Αυτή η διαπίστωση είναι καθολική και άσχετα με τις διαφοροποιήσεις των επιμέρους κρατών· οι αιτίες των εγκλημάτων αυτών έχουν όνομα, επώνυμο, ιδεολογία και κοινό πνεύμα. Και οι αιτίες είναι δομικές και δεν αντιμετωπίζονται με την ελαφρότητα του συνδικαλισμού του υπάρχοντος ή με την επίκληση ενός κοινωνικού κράτους και μάλιστα από τους πρώην επικριτές του, αριστερούς και φιλελεύθερους.

Τις κατεστραμμένες από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο χώρες ανέλαβε το κράτος να ανασυγκροτήσει, καθοδηγώντας το κεφάλαιο και αναδιατάσσοντας την ταξική διαστρωμάτωση σε μια και μοναδική προοπτική: την επιθετική ανάπτυξη με κινητήρια δύναμη το κέρδος. Αυτός ο Κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός ακολούθησε με συνέπεια και χωρίς κανένα μέτρο και πλαίσιο τους άξονες της ανάπτυξης, σε ό,τι μπορούσε να αποφέρει κέρδος και σε ό,τι διευκόλυνε το κέρδος μέσα φυσικά από κρατικές και ιδιωτικές επενδύσεις. Πράγματι μέσα σε μια εικοσαετία η συσσώρευση κεφαλαίου έφτασε στο ζενίθ και η ραγδαία εκβιομηχάνιση και η ανάπτυξη της τεχνολογίας κατέκλυσε όλους τους χώρους από τις βιομηχανικές ζώνες μέχρι την αγροτική παραγωγή. Η επίθεση που δέχτηκε το φυσικό περιβάλλον και η ανάδευση κάθε φυσικής ζωής μετέτρεψε την ίδια τη φύση σε γυμνή ύπαρξη.

Από τη δεκαετία του ‘80 και μέχρι σήμερα και ανεξαρτήτως πολιτικού πρόσημου, το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών υιοθέτησε και εφαρμόζει το δόγμα του σύγχρονου νεοφιλελευθερισμού των εμπνευστών Ρήγκαν-θάτσερ, ενισχύοντας την επιθετική οικονομία της ανάπτυξης, κατασπαταλώντας ότι είχε απομείνει από τις προηγούμενες δεκαετίες και με νέους πόρους από την αφαίρεση των εισοδημάτων των κατώτερων τάξεων δίνοντας την χαριστική βολή στην κοινωνία ως δομή.

Από την πρώτη στιγμή και με την μεθοδικότητα της κρατικής βίας προσπάθησαν και πέτυχαν την διάλυση της κοινωνίας, τη διάλυση της ίδιας της ζωής. Επικαλούμενοι το άτομο προκειμένου να το ιδιωτικοποιήσουν το έριξαν στην αγορά τεμαχίζοντάς το.

Υπονόμευσαν κάθε τι κοινό και δημόσιο, μετατρέποντας την κοινωνία σε άθροισμα ιδιωτών και τον δημόσιο χώρο σε ιδιωτικό. Εδραίωσαν την κυριαρχία της αγοράς και την καπιταλιστική νομοτέλεια του κέρδους με το αξίωμα: ό,τι παράγει κέρδος είναι χρήσιμο – ό,τι δεν παράγει είναι άχρηστο.

Σε αυτό το πλαίσιο εμφανίζονται διάφορα παθογόνα όπως ο Ζίκα, ο Έμπολα, οι κορωνοιοί, ο κίτρινος πυρετός, η γρίπη των πτηνών και η αφρικανική πανώλη των χοίρων αλλά και αυτός ο κορωνοϊός που μας απασχολεί, τα οποία έφυγαν από την «αιχμαλωσία» της φύσης και ταξίδευσαν στους ανθρώπινους πληθυσμούς ακριβώς γιατί η κερδοσκοπική μανία διέλυσε το φυσικό τους περιβάλλον. Ο Rob Wallace [1] σε συνέντευξή του που πρέπει να διαβαστεί στο Marx 21 είναι σίγουρος:

Ο πραγματικός κίνδυνος κάθε νέας έξαρσης είναι η αποτυχία ή για να το θέσουμε καλύτερα, η βολική άρνηση ν’ αντιληφθούμε ότι ο Covid-19 κι ο κάθε Covid-19 δεν αποτελεί ένα μεμονωμένο γεγονός. Τα αυξανόμενα κρούσματα ιών συνδέονται στενά με την παραγωγή τροφίμων και την κερδοφορία των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Οποιοσδήποτε θέλει να κατανοήσει το γιατί οι ιοί γίνονται όλο και περισσότερο επικίνδυνοι πρέπει να ερευνήσει το βιομηχανικό μοντέλο της γεωργίας και πιο συγκεκριμένα, της

ζωικής παραγωγής. Επί του παρόντος, ελάχιστες κυβερνήσεις κι ελάχιστοι επιστήμονες είναι έτοιμοι να κάνουν κάτι τέτοιο. Μάλλον το αντίθετο. Όταν εμφανίζονται νέες εξάρσεις, οι κυβερνήσεις, τα ΜΜΕ, ακόμη και το μεγαλύτερο μέρος του ιατρικού κατεστημένου, εστιάζουν σε τέτοιο βαθμό σε κάθε μεμονωμένη έκτακτη ανάγκη που παραμελούν τις δομικές αιτίες που οδηγούν ξαφνικά πολλαπλά παθογόνα, το ένα μετά το άλλο, στο παγκόσμιο προσκήνιο.

Επιπροσθέτως το σύστημα υγείας απαξιώθηκε, λεηλατήθηκε και η δημόσια υγεία εμπορευματοποιήθηκε και ιδιωτικοποιήθηκε με την αυτόματη εισαγωγή της στους νόμους της αγοράς. Να αναφέρουμε εδώ και τον αγώνα που έκανε ο Τραμπ να ακυρώσει το ObamaCare προκειμένου να μην υπάρχει ίχνος δημόσιας ασφάλισης, μετατρέποντας εκατομμύρια ανθρώπους σε φονεύσιμους. Αυτός είναι ο λόγος που τις επόμενες μέρες οι ΗΠΑ θα μεταβληθούν σε ένα μεγάλο κολαστήριο του κορωνοϊού και να διαφανεί ο κοινωνικός πλέον νόμος ότι όσο πιο οικονομικά νεοφιλελεύθερο είναι ένα κράτος τόσο πιο θανατηφόρο είναι.

Ο Καπιταλισμός από τη δεκαετία του ‘80 έως σήμερα έχει φτάσει στο ζενίθ της παραγωγής της ανάπτυξης, κατασπαταλώντας τους φυσικούς πόρους σε μια υπερκαταναλωτική υστερία με την οποία γέμισε την αγορά και τα κεφάλια των ανθρώπων.

Ο υπερκαταναλωτισμός και η υπεραφθονία είχαν συγκεκριμένο προσανατολισμό και σκοπό. Ένας ιός λοιπόν στάθηκε ικανός να αποκαλύψει το ψέμα και την ανορθολογικότητα του καπιταλισμού. Που είναι η αφθονία σε ΜΕΘ, σε αντισηπτικά διαλύματα, σε αντιδραστήρια, σε αναπνευστήρες , σε προστατευτικές φόρμες, σε μάσκες, σε εξεταστικά κέντρα για τεστ; Πού είναι η δημόσια υγεία, το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό; Για ποιόν χρηματοδοτούνται τα κρατικά κέντρα έρευνας; Η τεχνολογία γιατί και για ποιόν προορίζεται; Ποιος ο ρόλος των φαρμακοβιομηχανικών κολοσσών;

Απέναντι σε αυτή την κατάσταση ο κρατικός νεοφιλελευθερισμός μη μπορώντας να διαχειριστεί τα εγκλήματα του, κατέφυγε σε

αστυνομικά και κατασταλτικά μέτρα γνωστοποιώντας και σε όσους δεν γνώριζαν την δεσποτική προέλευση του. Με Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, διευρυμένες με καθεστώς έκτακτης ανάγκης, με καθεστώς εξαίρεσης, με έκτακτα μέτρα, με κυβερνητικά διατάγματα, με απαγόρευση της κυκλοφορίας, μετέτρεψε την εξαίρεση σε κανόνα και την δημοκρατία σε αστυνομία. Επιπροσθέτως έχουν το θράσος να επικαλούνται την ατομική και κοινωνική ευθύνη την οποία όλα αυτά τα χρόνια αντικειμενοποίησαν, εμπορευματοποίησαν και διέλυσαν.

Η ατομική ευθύνη είναι στον πυρήνα των αντιεξουσιαστικών ιδεών μας, όπου το αυτεξούσιο και ο αυτοκαθορισμός θα παράγουν μια κοινωνία αμοιβαιότητας και αλληλοβοήθειας, σχέσεις που ήδη υπάρχουν και όχι μόνο διατηρούν την κοινωνία αλλά ευθύνονται για την εξέλιξή της. Αυτός είναι ο λόγος που από την πρώτη στιγμή της επιδημίας υιοθετήσαμε τα συμπεράσματα της επιστήμης ενάντια στις προκαταλήψεις και τις δεισιδαιμονίες από όπου και αν προέρχονταν. Ακόμα με μεγαλύτερο πάθος κοινωνικής συνείδησης οργανώνουμε την αλληλοβοήθεια γιατί ξέρουμε ότι «ο λαός θα σώσει το λαό» και κανένας άλλος. Οι γιατροί και νοσηλευτές και όχι οι μάγοι και οι επαγγελματίες πολιτικοί.

Η αλλαγή προοπτικής είναι μονόδρομος. Η πανδημία δεν είναι εφαλτήριο για μια τετραετία ούτε πρόσχημα για νέους «αγανακτισμένους», είναι ευκαιρία καθολικού αναστοχασμού για δομικές αλλαγές πάνω στον προσανατολισμό της κοινωνίας αλλά και του κινήματος απελευθέρωσης. Νέοι όροι, νέοι δεσμοί, νέοι τρόποι. Οι παλιές αφαιρέσεις δεν βοήθησαν όλα αυτά τα χρόνια και δεν πρόκειται να χρησιμεύσουν παρά μόνο για ιδιωτική χρήση. Ο δρόμος θα ανοίξει όταν οι πυλώνες του συστήματος, Οικονομία και Ανάπτυξη, φύγουν από το θρόνο της ιεραρχίας των αξιών και το δημόσιο, ελεύθερο και κοινωνικό να πάρουν τη θέση τους, περιθωριοποιώντας το ιδιωτικό και το κρατικό οριστικά.

Είμαστε σίγουροι πως πολύ σύντομα οι λαοί της Ευρώπης θα ζητήσουν το λόγο για όλα αυτά τα εγκλήματα και αυτή τη φορά θα το κάνουν με εμφατικό τρόπο. Η κοινωνική εξέγερση είναι προ των πυλών στο όνομα των νεκρών, στο όνομα μιας ζωής ελεύθερης

με αλληλοβοήθεια, αλληλεγγύη και αμοιβαιότητα. Η ενότητα της κοινωνίας και η ανάδυση νέων αξιών και δεσμών που θα επιτρέπουν την αρμονική συμβίωση με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον είναι μονόδρομος. Να σταθούμε όρθιοι τώρα με ενεργητική αναμονή για αυτήν την επερχόμενη πανευρωπαϊκή εξέγερση.

[1] Rob Wallace, επιδημιολόγος και συγγραφέας του βιβλίου *"Big Farms Make Big Flu"*

Giorgio Agaben: "Μας λένε ότι πρέπει να αναστείλουμε την ζωή για να την προστατέψουμε"

Το έργο του Αγκάμπεν αποτελεί για εμάς στη Βαβυλωνία σταθερή πηγή προβληματισμού, συζήτησης και αντιπαράθεσης εδώ και τουλάχιστον μία δεκαετία. Πολλά κείμενα που έχουν δημοσιευτεί τόσο στην ιστοσελίδα, όσο και στο περιοδικό χρησιμοποιούν το έργο του καθώς και πολλές από τις κεντρικές ιδέες του όπως η Κατάσταση Εξαίρεσης και η Γυμνή Ζωή. Συμπληρωματικά με το προηγούμενο κείμενό του, που δημοσιεύσαμε και εύλογα προκάλεσε έντονη συζήτηση, δημοσιεύουμε σήμερα μία πιο πρόσφατη συνέντευξή του. Σε αυτή ο Αγκάμπεν διασαφηνίζει πολλά από τα σημεία της προηγούμενης τοποθέτησής του. Αν και εξακολουθούμε να διατηρούμε επιφυλάξεις για τον τρόπο με τον οποίο ο Αγκάμπεν προσεγγίζει τα διακυβεύματα της σημερινής κατάστασης, θεωρούμε ότι η οπτική του αξίζει να διαβαστεί.

Οι χθεσινές εξελίξεις στην Ουγγαρία, με την ακροδεξιά κυβέρνηση του Ορμπάν να κηρύττει επ' αόριστον σε κατάσταση

έκτακτης ανάγκης τη χώρα και να επικαλείται ουσιαστικά τη συγκυρία της πανδημίας, για να της παραχωρηθούν υπερεξουσίες, όπως και η εγγύτητα του στοχαστή προς τις εξελίξεις της Ιταλίας, χρωματίζουν με ιδιαίτερο τόνο το περιεχόμενο της συνέντευξης.

Μετάφραση του Φοίβου Θεολογίτη

Μετά το πολύκροτο άρθρο του και μια ύστερη απάντηση, τώρα μια συνέντευξη του Ιταλού φιλοσόφου για τις «σοβαρές ηθικές και πολιτικές επιπτώσεις» της πανδημίας. Η συνέντευξη δόθηκε στον Nicolas Truong και δημοσιεύτηκε στην Le Monde στις 24 Μαρτίου.

Le Monde: Σε ένα κείμενο που δημοσιεύτηκε από την *Il Manifesto*, είχατε γράψει ότι η παγκόσμια πανδημία του Covid-19 ήταν «μια υποτιθέμενη επιδημία», τίποτα άλλο από «ένα είδος γρίπης». Υπό την σκέψη του αριθμού των θυμάτων και της ταχύτητας της εξάπλωσης του ιού, ειδικά στην Ιταλία, μετανιώνετε για αυτά τα σχόλια;

Giorgio Agaben: Δεν είμαι ούτε λοιμοξιολόγος ούτε ιατρός, και μέσα στο εν λόγω άρθρο, το οποίο έχει ημερομηνία δημοσίευσης ενός μήνα, το μόνο που έκανα ήταν να παραθέσω αυτολεξεί αυτό που τότε ήταν η άποψη του ιταλικού Εθνικού Κέντρου Έρευνας. Δεν μπαίνω όμως στις συζητήσεις μεταξύ των επιστημόνων σχετικά με την επιδημία. Αυτό που με ενδιαφέρει είναι οι εξαιρετικά σοβαρές ηθικές και πολιτικές επιπτώσεις που προκύπτουν.

LM: Γράφετε ότι: «Φαίνεται ότι, έχοντας εξαντληθεί η τρομοκρατία ως δικαιολογία των μέτρων εξαίρεσης, η επινόηση μιας επιδημίας μπόρεσε να προσφέρει το ιδανικό πρόσχημα για την διεύρυνση (των μέτρων εξαίρεσης) πέρα από κάθε περιορισμό». Πως μπορείτε να υποστηρίζετε ότι πρόκειται για μια «επινόηση»; Η τρομοκρατία, όπως ακριβώς και μια επιδημία, δεν μπορούν να οδηγήσουν σε πολιτικές της ασφάλειας, τις οποίες μπορούμε να κρίνουμε ως ανεπίτρεπτες, αλλά να είναι πολύ πραγματικές;

GA: Όταν μιλάμε για μια επινόηση μέσα σε ένα πολιτικό πεδίο,

δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτή δεν θα πρέπει να γίνεται κατανοητή μόνο υπό ένα υποκειμενικό νόημα. Οι ιστορικοί γνωρίζουν ότι υπάρχουν, ας το πούμε έτσι, αντικειμενικές συνωμοσιολογίες, οι οποίες φαίνονται να λειτουργούν ως τέτοιες, χωρίς να είναι καθοδηγούμενες από ένα αναγνωρίσιμο υποκείμενο. Όπως ο Μισέλ Φουκώ έδειξε πριν από εμένα, οι κυβερνήσεις της ασφάλειας (les gouvernements sécuritaires) δεν λειτουργούν αναγκαστικά με το να παράγουν την κατάσταση εξαίρεσης, αλλά με το να την εκμεταλλεύονται και με το να την καθοδηγούν όταν αυτή συμβαίνει. Σίγουρα, δεν είμαι ο μόνος που σκέφτεται ότι για μια ολοκληρωτική κυβέρνηση (gouvernement totalitaire) όπως αυτή της Κίνας, η επιδημία υπήρξε το ιδανικό μέσο για να δοκιμάσει την δυνατότητα απομόνωσης και ελέγχου μιας ολόκληρης περιοχής. Και το γεγονός ότι στην Ευρώπη μπορούμε να αναφερθούμε στην Κίνα ως ένα κατάλληλο πρότυπο, αυτό από μόνο του δείχνει τον βαθμό της πολιτικής ανευθυνότητας στην οποία μας έχει φθάσει ο φόβος. Θα πρέπει να αναρωτηθούμε για το γεγονός, το οποίο είναι τουλάχιστον περίεργο, ότι η κινεζική κυβέρνηση ξαφνικά κηρύσσει το κλείσιμο της επιδημίας όταν αυτό την βολεύει.

LM: Γιατί είναι αδικαιολόγητη η κατάσταση εξαίρεσης, κατά την γνώμη εσάς, ενώ ο περιορισμός της κυκλοφορίας εμφανίζεται να είναι ένα από τα κύρια μέσα για τους επιστήμονες προκειμένου να περιοριστεί η διάδοση του ιού;

GA: Μέσα στην κατάσταση της βαβελικής σύγχυσης των γλωσσών η οποία μας χαρακτηρίζει, κάθε γλωσσική κατηγορία ακολουθεί τις ιδιάζουσες αιτίες της χωρίς να υπολογίζει τις αιτίες των άλλων. Για τους λοιμοξιολόγους, ο αντίπαλος εχθρός είναι ο ιός· για τους γιατρούς, ο στόχος είναι η ίαση· για την κυβέρνηση, το ζήτημα είναι η διατήρηση του ελέγχου, και είναι πολύ πιθανόν προσωπικά να κάνω το ίδιο πράγμα θυμίζοντας ότι το τίμημα που θα πληρώσουμε για αυτόν τον έλεγχο, δεν θα πρέπει να είναι πολύ υψηλό. Στην Ευρώπη, έχουν υπάρξει πολύ πιο σοβαρές επιδημίες, αλλά κανένας δεν είχε σκεφθεί να κηρύξει μια κατάσταση εξαίρεσης, όπως εκείνη στην Ιταλία και

στην Γαλλία, η οποία πρακτικά μας εμποδίζει να ζούμε. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι, έως αυτήν την στιγμή, η ασθένεια επηρεάζει λιγότερο από έναν στους χίλιους ανθρώπους στην Ιταλία, αναρωτιέται κανείς τι θα γινόταν αν η επιδημία όντως χειροτέρευε. Ο φόβος είναι ένας κακός σύμβουλος και δεν πιστεύω ότι η μεταμόρφωση της χώρας σε μια μολυσματική (pestiféré) χώρα, όπου ο καθένας λογίζει τον άλλον ως ένα ενδεχόμενο μόλυνσης, θα ήταν πραγματικά η καλύτερη λύση. Πάντα είναι η ίδια εσφαλμένη λογική: όπως μπροστά στην τρομοκρατία αποφανθήκαμε ότι πρέπει να αναστείλουμε την ελευθερία προκειμένου να την υπερασπιστούμε, μας λένε, τώρα, ότι πρέπει να αναστείλουμε την ζωή για να την προστατέψουμε.

LM: Δεν γινόμαστε μάρτυρες της καθιέρωσης μιας μόνιμης κατάστασης εξαίρεσης;

GA: Αυτό που η επιδημία δείχνει ξεκάθαρα είναι ότι η κατάσταση εξαίρεσης, στην οποία οι κυβερνήσεις για πολύ καιρό μας έχουν συνηθίσει, έχει γίνει η κανονική συνθήκη (la condition normale). Οι άνθρωποι έχουν τόσο πολύ εξοικειωθεί να ζουν σε μια κατάσταση μόνιμης κρίσης που δεν φαίνεται να αντιλαμβάνονται ότι η ζωή τους έχει μειωθεί στο επίπεδο μιας καθαρά βιολογικής συνθήκης, και ότι έχει χάσει όχι μόνο την πολιτική της διάσταση, αλλά και οποιαδήποτε ανθρώπινη διάσταση. Μια κοινωνία η οποία ζει σε μια μόνιμη κατάσταση έκτακτης ανάγκης δεν μπορεί να αποτελεί μια ελεύθερη κοινωνία. Ζούμε σε μια κοινωνία η οποία έχει θυσιάσει την ελευθερία της υπέρ των υποτιθέμενων «λόγων ασφαλείας», και έτσι καταδικάζεται να ζει αδιάκοπα μέσα σε μια κατάσταση φόβου και ανασφάλειας.

LM: Υπό ποια έννοια ζούμε μια βιοπολιτική κρίση;

GA: Η νεωτερική πολιτική (la politique moderne) είναι από την αρχή έως το τέλος μια βιοπολιτική, της οποία το απόλυτο διακύβευμα είναι η ζωή καθ’ εαυτή. Το νέο γεγονός είναι ότι η υγεία γίνεται μια νομική υποχρέωση που πρέπει να τηρηθεί πάση θυσία.

LM: Για ποιόν λόγο το πρόβλημα, σύμφωνα με εσάς, δεν έγκειται στην σοβαρότητα της ασθένειας, αλλά στην κατάρρευση ή την πτώση κάθε ηθικής και κάθε πολιτικής που έχει προκαλέσει;

GA: Ο φόβος κάνει να εμφανίζονται πολλά πράγματα τα οποία προσποιούμαστε ότι δεν βλέπουμε. Το πρώτο πράγμα είναι ότι η κοινωνία μας δεν πιστεύει πια σε τίποτα άλλο παρά στην γυμνή ζωή. Είναι σαφές για εμένα ότι οι Ιταλοί είναι διατεθειμένοι να θυσιάσουν πρακτικά τα πάντα: τις κανονικές τους συνθήκες ζωής, τις κοινωνικές σχέσεις, την εργασία, και το ίδιο ισχύει για τις φιλίες, τα συναισθήματα και τις πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, μπροστά στον κίνδυνο να μολυνθούν. Η γυμνή ζωή δεν είναι ένα πράγμα που ενώνει τους ανθρώπους, αλλά περισσότερο κάτι το οποίο τους τυφλώνει και τους διαχωρίζει. Οι άλλοι άνθρωποι, όπως ακριβώς η πανώλη (la peste) που περιγράφεται από τον Manzoni στο μυθιστόρημά του Οι Αρραβωνιασμένοι, δεν είναι τίποτα άλλο παρά φορείς της μόλυνσης, οι οποίοι πρέπει να παραμείνουν σε μια απόσταση το λιγότερο του ενός μέτρου, και να φυλακίζονται εάν πλησιάσουν πολύ κοντά. Ακόμα και οι νεκροί – αυτό πράγματι είναι βάρβαρο – δεν δικαιούνται πιά κηδείες, και ξέρουμε πολύ καλά τι συμβαίνει στα πτώματά τους.

Οι κοντινοί μας άνθρωποι δεν υπάρχουν πιά, και είναι πραγματικά τρομακτικό ότι οι δύο θρησκείες που φαινόντουσαν να κυριαρχούν στην Δύση, ο Χριστιανισμός και ο καπιταλισμός, η θρησκεία του Χριστού και η θρησκεία του χρήματος, παραμένουν σιωπηλές. Τι συμβαίνει στις ανθρώπινες σχέσεις μέσα σε μια χώρα η οποία εξοικειώνεται να ζει σε τέτοιες συνθήκες; Και τι είναι μια κοινωνία η οποία πιστεύει μόνο στην επιβίωση;

Είναι ένα πραγματικά θλιβερό θέαμα να βλέπεις μια ολόκληρη κοινωνία, η οποία έρχεται αντιμέτωπη με έναν κατά τα άλλα αβέβαιο κίνδυνο, να εξανεμίζει μαζικά όλες τις ηθικές και πολιτικές της αξίες. Όταν όλα αυτά θα έχουν περάσει, ξέρω ότι δεν θα μπορώ πλέον να επιστρέψω στην κανονική κατάσταση (l’état normal).

LM: Πως θα είναι ο κόσμος μετά, κατά την γνώμη σας;

GA: Αυτό που με ανησυχεί δεν είναι μόνο το παρόν, αλλά εξίσου αυτό που θα έρθει μετά. Όπως ακριβώς οι πόλεμοι έχουν αφήσει ως κληρονομιά στην ειρήνη μια σειρά από δυσμενείς τεχνολογίες, είναι πολύ πιθανό ότι οι κυβερνήσεις, μετά το τέλος της υγειονομικής έκτακτης ανάγκης, θα επιδιώξουν να συνεχίσουν τα πειράματα που δεν έχουν ακόμα καταφέρει να υλοποιήσουν: να κλείσουμε τα πανεπιστήμια και τα σχολεία, και τα μαθήματα να πραγματοποιούνται μέσω του διαδικτύου· να παύσουμε μια και καλή όλες τις ενώσεις και τις ομιλίες πάνω σε πολιτικά και πολιτισμικά ζητήματα· και, να ανταλλάσσουμε μονάχα ψηφιακά μηνύματα· και παντού, όσο είναι δυνατόν, οι μηχανές να αντικαταστήσουν όλες τις επαφές, όλες τις μολύνσεις, ανάμεσα στους ανθρώπους.

Πηγή:
https://www.lemonde.fr/idees/article/2020/03/24/giorgio-agamben-l-epidemie-montre-clairement-que-l-etat-d-exception-est-devenu-la-condition-normale_6034245_3232.html

Βιβλιογραφικές προτάσεις

Giorgio Agamben, *Homo sacer: κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή,* Scripta, 2005, μια σύνοψη της βιοπολιτικής και της γυμνής ζωής, σ. 276-277.

Giorgio Agamben, *For a theory of destituent power*, Chronos Magazine, 2013 (Βλ. και το περιοδικό *Το Έρμα,* τεύχος 2), για την έννοια της ασφάλειας.

Walter Benjamin, Ο καπιταλισμός ως θρησκεία, *Αξιολογικά,* τχ. 10, σσ. 183-186.

Michel Foucault, *Ιστορία της Σεξουαλικότητα, τόμος 1ος*, Ράππα, 1978, σσ. 175.

Michel Foucault, *Security, Territory, Population*, Palgrave,

2007, βλ. κυρίως σσ. 29-54.

Emmanuel Levinas, Reflections on the Philosophy of Hitlerism, *Critical Inquiry*, Vol. 17, No. 1 (Autumn, 1990), pp. 62-71, βλ. σσ. 67-71.

Για τον Μανώλη Γλέζο

Το ζήτημα με την απώλεια ανθρώπων όπως ο Μανώλης Γλέζος δεν αφορά στην απώλεια αυτή καθαυτή. Άλλωστε έφυγε πλήρης ημερών και κυρίως πλήρης εμπειριών. Ένας άνθρωπος στρατευμένος στον σκοπό της κοινωνικής χειραφέτησης, τον οποίο υπηρέτησε άοκνα σε όλη του τη ζωή. Με κορυφαίες στιγμές όπως η υποστολή της ναζιστικής σημαίας από την Ακρόπολη, όταν μαζί με τον Λάκη Σάντα φώτισαν τα πυκνά σκοτάδια που είχαν καλύψει όχι μόνο την Ελλάδα μα ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά και λάθη, τόσο αναπόφευκτα για αγωνιστές που δεν εγκατέλειψαν ποτέ την πρώτη γραμμή των κοινωνικών αγώνων. Λάθη που άλλωστε γενναία αναγνώρισε και ο ίδιος.

Πέρα και μακριά από ιδιότυπες αναγνώσεις της ΕΑΜικής κληρονομιάς, που μετουσιώθηκαν σε μία εθνικο-λαϊκίστικη ρητορική, αποτυπωμένη στο, κενό πολιτικού περιεχομένου, δίπολο μνημόνιο – αντιμνημόνιο ή σε ένα φτηνό αντι-γερμανικό συναίσθημα, ο Γλέζος παρέμεινε πιστός στην διεθνιστική αλληλεγγύη. Ακόμη και στο ζήτημα των περίφημων γερμανικών αποζημιώσεων, ποτέ δεν κινήθηκε χωρίς να αναζητεί στηρίγματα και διαύλους επικοινωνίας με το γερμανικό αντιφασιστικό κίνημα.

Η εμπειρία της Αντίστασης ενέπνευσε με διαφορετικούς τρόπους τον Γλέζο. Η πλέον ίσως αγνοημένη πτυχή της, το πείραμα της

Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πιθανότατα ενέπνευσε και το πείραμα της Απειράνθου την δεκαετία του ’80. Εκεί, στον τόπο καταγωγής του, ο Μανώλης Γλέζος επιχείρησε να εφαρμόσει ιδέες που προσιδιάζουν σε αμεσοδημοκρατικά και κοινοτιστικά εγχειρήματα που βρίσκονται σήμερα σε πλήρη εξέλιξη σε διάφορες περιοχές του πλανήτη και είναι κρίμα που γνωρίζουμε τόσα λίγα πράγματα για αυτή την ιδιαίτερη περίπτωση.

Ο Γλέζος όπως και ο οποιοσδήποτε αγωνιστής λίγο τον έμελλε αν θα μετατρεπόταν σε σύμβολο ή όχι. Άθελά του όμως, η απώλειά του σηματοδοτεί και το τέλος μίας εποχής. Ένας ακόμη από τους τελευταίους ζώντες δεσμούς μας με μία σειρά κοινωνικών αγώνων εκλείπει. Όσο κλισέ κι αν ακούγεται όμως, δεν μπορεί παρά να ισχύει, πως θα ζει στους αγώνες μας, *για μια ελεύθερη πατρίδα και πανανθρώπινη την λευτεριά.*

Συντακτική Ομάδα Βαβυλωνίας

Αντιμέτωποι με την αμηχανία

του Μιχάλη Κούλουθρου

1

Ένα από τα βασικότερα σημεία της συζήτησης γύρω από την πανδημία είναι ο προβληματισμός γύρω από τη σημερινή κατάσταση των συστημάτων υγείας και την ετοιμότητά τους να διαχειριστούν τέτοιες κρίσεις. Σε αυτήν τη συζήτηση φορτώνεται το βάρος των οικονομικών και πολιτικών κατευθύνσεων, που ακολουθήθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες σε διεθνές επίπεδο. Οι διαφοροποιήσεις είναι σημαντικές, ωστόσο η μετακίνηση των δομών πρόνοιας (συμπεριλαμβανομένης της υγείας) από την κρατική διαχείριση στην ιδιωτική πρωτοβουλία και η εμπορευματοποίησή τους επικράτησαν ως ένα χαλαρό αλλά σταθερό οικονομικό δόγμα των

κρατικών πολιτικών. Είναι φυσικά ερώτημα το κατά πόσο θα έκανε τη διαφορά σε σχέση με την πανδημία μία άλλη προεργασία στον τομέα της υγείας και σε ποιον βαθμό, και παραμένει θεωρητικής φύσης ερώτημα. Το λέω αυτό, επειδή υπάρχει μία αμυδρή τάση να υποβαθμίζουμε την πραγματικότητα του ίδιου του ιού και να θεωρούμε ότι οποιαδήποτε ανεπιθύμητη παρεμβολή της φύσης στον κοινωνικό κόσμο οφείλεται σε ανθρώπινες οργανωτικές ολιγωρίες. Αν κάτι μαθαίνουμε από τη σημερινή κρίση, αυτό είναι πρώτα και κύρια ότι είμαστε φιλοξενούμενοι σε αυτόν τον πλανήτη και δεν έχουμε πάντοτε έλεγχο των καταστάσεων. Παρ' όλα αυτά ή καλύτερα εξαιτίας αυτών, οι τοποθετήσεις, που απαξίωναν την καθολική παροχή πρόνοιας και αντιλαμβάνονταν τομείς όπως την υγεία ως εμπόρευμα προς αγοραπωλησία (περίπου όπως ένα smartphone), αποδεικνύονται στο σημερινό καθεστώς κρίσης προφανώς επιπόλαιες, ανεύθυνες και επικίνδυνες.

2

Έχει αναπτυχθεί μία γενικευμένη φιλολογία, σύμφωνα με την οποία η έκβαση της πανδημίας θα κρίνει το μέλλον του νεοφιλελεύθερου δογματισμού στη διεθνή οικονομία. Καθώς διάφορες κυβερνήσεις προσπαθούν να συμφιλιωθούν με τα δεδομένα της πανδημίας, προσαρμόζοντας και ενισχύοντας οικονομικά τα κρατικά συστήματα υγείας, οι προβλέψεις αναγέννησης του κεϊνσιανισμού ή κάποιας σύγχρονης εκδοχής του δίνουν και παίρνουν. Η σκέψη είναι μάλλον ότι, εφόσον οι υπάρχουσες οικονομικές δομές κρίνονται ακατάλληλες σε συνθήκες κρίσης, αυτό σημαίνει ότι θα αντικατασταθούν στο μέλλον προσαρμοζόμενες στη νέα συγκυρία. Είναι πιθανό και βγάζει νόημα, αλλά το νόημά που βγάζει τοποθετείται σε αφηρημένο επίπεδο, στα χαρτιά ας πούμε. Οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί δεν είναι προϊόν βελτιωτικών ρυθμίσεων, ούτε έρχονται ως αποτέλεσμα λογικής προόδου από ένα πρόβλημα σε μία λύση. Το κράτος πρόνοιας και ο προστατευτισμός της οικονομίας δομήθηκαν πάνω σε κοινωνικές συνθέσεις, όπως άλλωστε και η παρακμή τους. **Ο τρόπος με τον οποίο η πανδημία θα μετατρέψει τον κόσμο και ο**

βαθμός στον οποίο θα το κάνει, εναπόκεινται στον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες θα μεταβολίσουν τις εξελίξεις και θα ενεργοποιηθούν γύρω από αυτές σε ένα περιβάλλον ρευστότητας. Μιας ρευστότητας, που ήρθε ως απόρροια αυτής της εισβολής του απρόβλεπτου στη ζωή μας.

3

Η «ατομική ευθύνη» είναι η φράση, με την οποία βομβαρδιζόμαστε νυχθημερόν σε κυβερνητικά διαγγέλματα, συνεντεύξεις τύπου και ειδησεογραφικά δελτία. Ως αποτέλεσμα, μία αντιπολιτευτική γραμμή έχει αναπτύξει κάποιου είδους αλλεργία απέναντι στη συνεχή επίκληση της ατομικής ευθύνης ως απάντηση στην πανδημία, προκρίνοντας το τεστάρισμα και την ανίχνευση κρουσμάτων, τη δημιουργία νέων ΜΕΘ, τις προσλήψεις ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού κλπ. Αυτή η στάση είναι απολύτως κατανοητή, ειδικά αν σκεφτούμε ότι το πολιτικό προσωπικό, που σήμερα εγκαλεί τους πολίτες σε υπευθυνότητα, είναι το ίδιο που μέχρι χτες πυροβολούσε ξέγνοιαστα τα πόδια της κοινωνικής πρόνοιας με περικοπές στην υγεία, απολύσεις και κλεισίματα νοσοκομείων. Ταυτόχρονα αποδεικνύονται τραγικά ελλιπείς στο να ακολουθήσουν οποιαδήποτε πολιτική ενίσχυσης του συστήματος υγείας σε διοικητικό επίπεδο, ενώ η διαφθορά και η στενή διασύνδεση με ιδιωτικά συμφέροντα δίνει τον τόνο στις πολιτικές αντιμετώπισης της πανδημίας, τουλάχιστον στην Ελλάδα.

4

With “Fight the Power” comes great responsibility

“F the Police” but who’s stopping you from killing me

Chuck D, “Harder than you think”

Είναι απαραίτητο να μην εξαντλείται η πολιτική μας τοποθέτηση στην κριτική της κυβερνητικής και κρατικής ορθοδοξίας και να μην παρασυρόμαστε από τη δημοσιογραφική προπαγάνδα στο να γινόμαστε ο αντιθετικός της καθρέφτης. Το πρώτιστο είναι πάντα να ξεκινούμε από μία θετική-προταγματική ερώτηση:

> *Τι πιστεύουμε ότι πρέπει να κάνουν οι κοινωνίες μπροστά σε ένα τέτοιο φαινόμενο; Πώς πρέπει να απαντήσουν οι από-κάτω σε μια τέτοια στιγμή;*

Εδώ είναι που το ζήτημα της ευθύνης του ενός απέναντι στον άλλον αποκτά μεγάλη σημασία. Το αίσθημα ευθύνης απέναντι στον διπλανό, στον άνθρωπο που μπορεί να κινδυνεύσει η ζωή του, η αντίληψη ότι ο κόσμος δεν αρχίζει ούτε τελειώνει σε εμάς, αυτά είναι τα μεγάλα ζητούμενα στη σημερινή κατάσταση, ειδικά για όσους αντιλαμβάνονται την πολιτική τους τοποθέτηση στο πλαίσιο του αγώνα για μία κοινωνία αυτοδιεύθυνσης. Αυτό είναι και κάτι που όσοι βρισκόμαστε σε πολιτικές συλλογικότητες μπορούμε να το καταλάβουμε εύκολα. Η καταστολή και ο περιορισμός των ελευθεριών και των δικαιωμάτων από το κράτος, αν και δεν μας είναι άγνωστα, σπανίως γίνονται τροχοπέδη της πολιτικής μας δράσης. **Αντίθετα, ο εγωισμός και η αδιαφορία, το κλείσιμο των ατόμων στις ιδιωτικές τους σφαίρες είναι εκείνα τα συστατικά της σημερινής ζωής που διαλύουν τις συλλογικότητες και δυσκολεύουν οποιαδήποτε προσπάθεια για αυτόνομες πολιτικές θεσμίσεις.**

Εφόσον σκοπός μας είναι η μη εξάπλωση της νόσου, ο αυτοπεριορισμός, η φυσική κοινωνική αποστασιοποίηση και η παραμονή στο σπίτι προκύπτει σχεδόν μηχανικά ως συνέπεια, ακόμα και αν τα αποτελέσματά της στάσης αυτής είναι αμφίρροπα. Είναι αυτονόητα καθήκον όλων μας να μην επιτρέψουμε τη διάδοση του ιού και να προστατέψουμε τους ανθρώπους που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες. Αν το σύστημα υγείας είναι υποστελεχωμένο και υποχρηματοδοτούμενο, ένας ακόμη λόγος για εμάς να προσπαθήσουμε περισσότερο, να φέρουμε όσο μπορούμε λιγότερους στη θέση να αναζητήσουν τη βοήθειά του. Από τη μία, δεν

γνωρίζουμε ποια ακριβώς προεργασία στο σύστημα υγείας θα ήταν αρκετή για να αποτρέψει πρακτικά τη διάδοση και τη θνησιμότητα των κρουσμάτων. Από την άλλη, δεν έχει και πολύ σημασία εδώ που βρισκόμαστε. Δεν έχει νόημα να κάνουμε υποθέσεις για το τι θα συνέβαινε σε συνθήκες εργαστηρίου, αν ο ιός μας είχε βρει σε μία στιγμή απόλυτης ετοιμότητας, όπου το σύστημα υγείας λειτουργεί άψογα, η πληρότητα σε φάρμακα είναι δεδομένη, οι μισθοί αξιοπρεπείς και πάει λέγοντας.

Το κατά πόσο θα λειτουργήσουμε συλλογικά με βάση τη δέσμευση για αλληλοπροστασία και μη περαιτέρω διάδοση του ιού είναι το σημείο που θα κρίνει πόσο βαθιά έχει εισχωρήσει η παρακμή των κοινωνικών μας δεσμών, η επικράτηση του ό,τι-να-ναι εγωισμού και η διάλυση των συλλογικών αναφορών μας, πόσο έχει καταληφθεί η δημόσια συνείδησή μας από την καταναλωτική ιδιωτικότητα και την ασημαντότητα. Και εννοείται ότι πρέπει πάντα να μας ενδιαφέρουν πολύ παραπάνω οι κοινωνικές αντιδράσεις από αυτές του κράτους.

5

Η απαγόρευση κυκλοφορίας, που επέβαλε η κυβέρνηση, έφερε σε πολλούς μία κατανοητή δυσθυμία. Από τη μία, έθιξε τα πολύ ισχυρά αντιαυταρχικά ένστικτα που διαπνέουν σχεδόν κατά κανόνα τους χώρους μας (ειδικά για τον αντιεξουσιαστικό χώρο στην Ελλάδα ο αντιαυταρχισμός είναι μάλλον η συγκολλητική του ουσία). Από την άλλη, το μούδιασμα μπροστά στο πρωτόγνωρο της κατάστασης δημιούργησε σε πολύ κόσμο μία φειδώ σχετικά με τον τόνο/τρόπο αντίδρασης στις εξελίξεις. **Η απαγόρευση ούτως ή άλλως δεν ήρθε για να καταστείλει κάποιο ακμαίο κοινωνικό κίνημα. Περισσότερο κινήθηκε εναντίον εγωιστικών πρακτικών από εκείνους, που θέλησαν να συνεχίσουν την καταναλωτική τους ρότα, χωρίς να σκοτίζονται για κορωνοϊούς και γρίπες, για τους «άμα είναι να κολλήσουμε, θα κολλήσουμε» τύπους.**

Πολλές φορές η σαγήνη που προκαλεί στους χώρους μας η

ανεξαρτησία του ατόμου και η ελευθερία του να κινείται προς όλες τις κατευθύνσεις, χωρίς να υπολογίζει κοινωνικά στεγανά και συνέπειες, μπορεί να συγκριθεί με την αντίστοιχη των πλέον σκληροπυρηνικών φιλελεύθερων. Άλλωστε τη φαντασίωση του απελευθερωμένου ατόμου, που καταναλώνει εμπειρίες, ζει πέραν του «μικροαστισμού» και δεν γνωρίζει όρια, μπορεί κανείς να την βρει τόσο στη Σίλικον Βάλεϊ όσο και στα Εξάρχεια, σε διαφορετικές βεβαίως εκδοχές και με διαφορετικές ποιότητες. Δεν είναι τυχαίο ότι ένα μεγάλο κομμάτι της κουλ νεολαίας περιφρονούσε μέχρι πριν από λίγες βδομάδες όσους φορούσαν μάσκες και γάντια στα μέσα μεταφοράς. Αυτό δεν το λέω με κακεντρέχεια, αφού όλοι ξαφνιάστηκαν και πολύ λίγοι μπορούσαν να προβλέψουν την εξέλιξη που βλέπουμε σήμερα. Όμως, πρέπει να παραδεχτούμε ότι δεν υπάρχει κάποιο πολιτικό κριτήριο πίσω από αυτήν την περιφρόνηση. Περισσότερο εμπνέεται από αισθητικές προκαταλήψεις και από μία αποστροφή προς οτιδήποτε καταλύει κάποια υποτιθέμενη ιδιοπροσωπία των ατόμων, προς οτιδήποτε φαίνεται να εξισώνει τις συμπεριφορές τους. Άλλωστε αυτό που κρύβεται από μία μάσκα είναι η διακριτότητα του προσώπου.

6

Αυτές τις μέρες ανθεί σε κείμενα και αναλύσεις όλο το ρεπερτόριο νεολογισμών της αντιαυταρχικής ορολογίας: βιοπολιτική, κυβερνησιμότητα, ιατρικοποίηση και τα συναφή. Πρόκειται για θεωρητικά εργαλεία και φυσικά εδώ δεν είναι ο χώρος να συζητηθούν στην ουσία τους, αλλά πολύ συχνά χρησιμοποιούνται ως ερμηνευτικοί τυφλοσούρτηδες για οποιαδήποτε συγκυρία και πολλές φορές η χρήση τους δεν φαίνεται να εξυπηρετεί κάτι άλλο πέρα από το να παραπέμπουν σε θολούς συνειρμούς sci-fi δυστοπίας. Υπάρχει γενικά η τάση, όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με την ανάγκη ανάλυσης ενός ζητήματος, να το περικυκλώνουμε με περιγραφές από όλες τις πιθανές πλευρές και κατά κάποιον τρόπο να μπαίνουμε σε μία επ’ αόριστον θεωρητική πολιορκία του. Δεν είναι κατ’ ανάγκη αρνητική αυτή η τάση, καθώς η κατανόηση μίας κατάστασης είναι

λίγο-πολύ η κατανόηση της από πολλές πλευρές και η εξοικείωση με την αντιφατικότητά της. Αρκεί να αντιλαμβανόμαστε και τη σημασία του να προσεγγίζουμε τα θέματα και κατά μέτωπο, συμμετέχοντας πιο άμεσα στις κοινωνικές αγωνίες και θέτοντας μία στοχοθεσία, πάνω στην οποία να βασίζεται και να οικοδομείται η οπτική γωνία μας. Διαφορετικά, όλη αυτή η εξεζητημένη ορολογία οδηγεί εν τέλει στην υιοθέτηση μίας κριτικής αποστασιοποίησης από το καυτό διακύβευμα και κατά συνέπεια στην αγκύλωση με αστερίσκους και υποσημειώσεις οποιασδήποτε κοινωνικής πρακτικής. Και το καυτό διακύβευμα στην περίπτωσή μας παραμένει: Τι πρέπει να κάνουν οι κοινωνίες *σήμερα* μπροστά σε αυτό που αντιμετωπίζουν *τώρα*; Από εκεί απορρέει και το οποιοδήποτε δικό μας «Τι να κάνουμε;»

7

Αυτή η απουσία πολιτικής στοχοθεσίας οδηγεί πολλές φορές στο να παρασύρονται οι τοποθετήσεις και οι οπτικές μας σε ενστικτώδεις αισθητικές προαιρέσεις και ταυτοτικές άμυνες. Μόνο μέσα σε αυτό το πλαίσιο κατανοώ προσωπικά τις τοποθετήσεις που βλέπουν στη σημερινή εκλογή του πληθυσμού να υπακούσει στα μέτρα μία τάση για πειθήνια υπακοή. Αυτή η περιφρόνηση ή στις περισσότερες περιπτώσεις η συγκατάβαση απέναντι στο μένουμε-σπίτι προκύπτει από μία ροπή να αντιλαμβανόμαστε οποιουδήποτε είδους συμμόρφωση προς γενικότερες επιταγές ως κομφορμισμό, που κουβαλάει πάντα πάνω του ένα -έστω και μικρό- φορτίο ντροπής. Και πάνω απ’ όλα βρίσκεται ο φόβος, μήπως αυτός ο κομφορμισμός μας μείνει αμανάτι, μήπως η κοινωνία συνηθίσει παβλοφικά στην υπακοή και μετά δεν μπορέσει να ξαναβρεί τον πρότερο εαυτό της. Αυτός ο πρότερος εαυτός είναι φυσικά ένα ερωτηματικό. Εγώ προσωπικά θυμάμαι σε όλη μου τη ζωή ότι η υπακοή στους νόμους και η αναφορά στο κράτος ήταν αυτονόητη για το μεγαλύτερο κομμάτι της κοινωνίας και, αν και όχι αυτονόητη, επιβεβλημένη για ένα μικρότερο. Ας μην μιλάμε λες και πριν την πανδημία το κράτος είχε χάσει τον έλεγχο της διαχείρισης και η πανδημία του έδωσε

τη δυνατότητα να επανέλθει στον ρόλο του, γιατί τουλάχιστον εδώ στην Ελλάδα δεν συνέβη τίποτα τέτοιο. Ούτε φυσικά έχει κάποια βάση η υπόθεση, ότι οι άνθρωποι είναι σήμερα πιο κοινωνικά εφησυχασμένοι σε σχέση με τον περασμένο Νοέμβρη ας πούμε. Αντίθετα, υπάρχουνε πολλοί λόγοι να υποθέσουμε το αντίθετο.

Η συμμετοχή και ο συντονισμός σε διευρυμένες κοινωνικές προσπάθειες δεν ταυτίζεται υποχρεωτικά με την εθελοδουλία ή τη λαγνεία για κρατική επιβολή, ούτε πρόκειται για κάτι που καλούμαστε να «κατανοήσουμε» ρίχνοντας ίσως λίγο νερό στο κρασί μας λόγω της «σοβαρότητας της κατάστασης». Τέτοιες προσπάθειες είναι εξαρχής ουδέτερες. Ίσως ένα από τα πράγματα, που λείπουν από την εποχή μας, να είναι ακριβώς αυτή η δέσμευση των ανθρώπων σε συλλογικά ζητούμενα, το περιστασιακό παραμέρισμα της καταναλωτικής ιδιώτευσης, για να διασφαλιστεί κάτι που ενδεχομένως θέλουμε ή για να γλιτώσουμε από κάποιον κίνδυνο. Αυτό που κρίνει τη στάση μας απέναντι σε τέτοιες προσπάθειες είναι το κατά πόσο διακλαδίζονται ή αντιστρατεύονται με τις δικές μας πολιτικές θέσεις πάνω στο -και πάλι- καυτό διακύβευμα.

8

Για να εξηγούμαι, δεν προτείνω ότι μπροστά στην απειλή της πανδημίας πρέπει να «αφήσουμε στην άκρη την πολιτική» και να ασχοληθούμε με την απειλή, λες και η απειλή είναι εκτός πολιτικής. Άλλωστε, ο σκεπτικισμός απέναντι στην καραντίνα κρατιέται μέχρι στιγμής εν πολλοίς σε ρητορικό επίπεδο. Δεν πιστεύω ότι ο λόγος, που συγχρονιζόμαστε σε αυτό με την υπόλοιπη κοινωνία, είναι επειδή φοβόμαστε μην «απομονωθούμε» και μην εκληφθούμε ως αντικοινωνικοί, όπως λένε πολλοί. Οι χώροι μας συνήθως δεν προβληματίζονται και πολύ με το να είναι απομονωμένοι. Και δεν θα έπρεπε κιόλας. **Αν θεωρούσαμε ότι αυτό που πρέπει να γίνει είναι να σπάσει η καραντίνα, θα έπρεπε να το κάνουμε.** Δεν είναι μετριοπάθεια αυτό που κάνουμε, και η

μετριοπάθεια δεν έχει κανένα χώρο σε τέτοιες στιγμές. θέλω να πιστεύω ότι ο λόγος που ακολουθούμε την καραντίνα έρχεται ως αποτέλεσμα της κοινωνικής μας συναίσθησης και του φόβου μας για τον εαυτό μας και τους γύρω μας. Ο φόβος μπορεί να προκαλεί απέχθεια στις μεταφυσικές του ηρωισμού και στις σημειολογίες του αντάρτικου, αλλά πολύ συχνά είναι ένα γόνιμο ανθρώπινο συναίσθημα, που εμφανίζεται κάθε φορά που ο άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με την ένδεια της θέσης του στον κόσμο. Αυτήν τη συναίσθηση και αυτόν τον φόβο πρέπει να τα ενστερνιστούμε -νομίζω- πιο θαρραλέα και με λιγότερους αστερίσκους, να πάψουμε να τα αντιμετωπίζουμε ως αναγκαίο κακό, να δούμε την προσφορά τους και να τα εντάξουμε άφοβα στο πολιτικό μας πλαίσιο. Να δούμε τον εαυτό μας μέσα στην κοινωνική προσπάθεια χωρίς να παγιδευόμαστε μέσα στο άγχος της διακριτότητας και στο κυνήγι αγοραφοβικών ταυτοτήτων.

9

Η πολιτική είναι ένας διευρυμένης κλίμακας ανταγωνιστικός διάλογος με στόχο τη δημιουργία θεσμών. Διάλογος όχι φυσικά με την κυριολεκτική έννοια. Δεν ανήκω καθόλου σε εκείνους, που έλκονται από πομπώδεις διαγνώσεις για το «τέλος της παραδοσιακών κινημάτων», το «τέλος της αντιπροσώπευσης», το «τέλος των υποκειμένων» και όλα τα υπόλοιπα τέλη, που έχουν προταθεί και που θα θέλαμε πολλές σελίδες για να τα συμπεριλάβουμε έστω ονομαστικά. Και οι διαδηλώσεις και οι πορείες και οι απεργίες και οι καταλήψεις μια χαρά πολιτικές διαδικασίες μπορούν να είναι και μια χαρά αποτελέσματα μπορούν να παράγουν, όταν νοηματοδοτούνται από πολιτική σκοπιά. Ούτε συνυπογράφω εδώ κάποια χαζοχαρούμενη τεχνοφιλική φαντασίωση για το ίντερνετ, τα σόσιαλ μίντια και τους «νέους δρόμους άσκησης της πολιτικής». Ωστόσο, τα εργαλεία αγώνα μας και τα τελετουργικά τους δεν συνεπάγονται πάντα τη συμμετοχή στον πολιτικό διάλογο, ούτε η απουσία τους την αποκλείει. Μπορούμε να συνεχίσουμε αυτό που κάνουμε, να συμμετέχουμε σε αυτόν τον διάλογο. Όχι διάλογο με αντίπαλες πολιτικές ιδέες και τέτοια,

αλλά διάλογο με την κοινωνία. Δεν χρειάζεται να περιμένουμε το «μετά», μπορούμε και τώρα.

Το «μετά θα λογαριαστούμε» είναι το σλόγκαν των ημερών και δικαίως. Η κοινωνία θα κληθεί να αμυνθεί απέναντι στο θράσος και την αντικοινωνικότητα, που κράτος και κεφάλαιο, αυτοί οι διαχρονικοί υπαρξιακοί κίνδυνοι για την ανθρωπότητα, θα θέσουν -θέτουν ήδη- ενώπιον της. Είναι ένα ερώτημα το τι θα γίνει. Ένα ερώτημα που δεν είναι καθαρό, ούτε εύκολο. θα παίξει όμως μεγάλο ρόλο το αν θα κινηθούν οι άνθρωποι ο ένας άσχετα με τον άλλο στο σήμερα, γιατί η αυτό-υπεράσπιση της κοινωνίας επαφίεται στο περιεχόμενο και την οργανικότητα των δεσμών της.

Ο εγκλεισμός στο σπίτι μπορεί να είναι μία πράξη αλληλεγγύης απέναντι στον διπλανό. Τον επιβάλει το κράτος με απαγόρευση, αλλά ας μην τελειώνουμε την κουβέντα με μία εξωτερική περιγραφή. Ο άνθρωπος δεν είναι αντικείμενο που το τοποθετείς κάπου και στέκεται. Δεν είναι πάντα δόκιμο να τον κοιτάμε εξωτερικά. Είναι πάνω από όλα υποκείμενο με δυναμικές, φαντασία και δυνατότητα να νοηματοδοτεί ο ίδιος εσωτερικά αυτά που του επιβάλλονται ή αυτά που επιλέγει, και η ψυχαναγκαστική ανυπακοή δεν μπορεί να ταυτίζεται με την ελευθερία, όπως κι αν την ορίζουμε.

Το «μετά θα λογαριαστούμε» παραμένει ένα γιγάντιο ζητούμενο. Αρκεί να μην αντιλαμβανόμαστε αυτό το υποθετικό «μετά» ως άλλοθι του «τώρα». Γιατί αυτό που κάνουμε τώρα δεν χρειάζεται κανένα άλλοθι.

Συντονισμός “Covid-19:

Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

Covid-19: Αλληλεγγύη Θεσσαλονίκης

#AntiviruSolidarityThess
#covid19mutualaid

-Άμεση δράση για υγεία και αξιοπρέπεια-

Η πανδημία του κορωνοϊού που εμφανίστηκε και μονοπωλεί την ατζέντα παγκοσμίως είναι πιθανό να καθορίσει και να μεταβάλλει στρατηγικές, πολιτικές, λόγους κυρίαρχους και αποκλίνοντες. Τα κράτη επιχειρούν να καλύψουν με επικοινωνιακά μέσα, με αυταρχισμό και ατομική ευθύνη την χρόνια απουσία συντεταγμένης ενίσχυσης της δημόσιας υγείας και της κοινωνικής μέριμνας. Οι φτωχοί, οι εκμεταλλευόμενες, οι λαοί, προσπαθούν να ανοίξουν τη σκέψη και το λόγο σχετικά με το ζήτημα της ανθρωπινότητας και της αλληλεγγύης, της αναγκαιότητας της συνύπαρξης και της οργάνωσης της αλληλοβοήθειας.

Η πανδημία του κορωνοϊού στη Ελλάδα εξελίσσεται με το δημόσιο σύστημα υγείας να είναι πλήρως απαξιωμένο, υποχρηματοδοτούμενο και υποστελεχωμένο, μετά από χρόνια μνημονίων και νεοφιλελεύθερου μονοδρόμου. Σήμερα, δεν θα αφήσουμε να ξεχαστούν οι πολιτικές που απαξίωσαν το σύστημα δημόσιας υγείας. Δεν θα καλύψουν τα χειροκροτήματα αυτών που μέχρι προχθές μιλούσαν ανοιχτά για περικοπές και απολύσεις γιατρών, τις τεράστιες ευθύνες τους.

Σε αυτή τη συνθήκη τα μέτρα αυτοπεριορισμού είναι σημαντικά για τον περιορισμό της εξάπλωσης του κορωνοϊού και την προστασία ευπαθών ομάδων. Δε νομιμοποιούν όμως σε καμία περίπτωση τον αυταρχισμό του κράτους που αναμένουμε ότι θα κλιμακωθεί και με αφορμή τη συνθήκη θα εκταθεί, π.χ.

απαγόρευση των διαδηλώσεων κ.ά. Ξέρουμε πολύ καλά πως οι κυρίαρχοι θα χρησιμοποιήσουν κυνικά την πανδημία για να επιβάλουν απαγορεύσεις, κατάργηση δικαιωμάτων, επιβολή χειρότερων εργασιακών σχέσεων και μισθών.

Αυτές τις δύσκολες μέρες καλούμαστε να σηκώσουμε το βάρος της ευθύνης απέναντι στους εαυτούς μας και στους γύρω μας, δημιουργώντας δικές μας δομές και δίκτυα αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας. Αυτά τα δίκτυα και οι δομές πρέπει να μετατραπούν σε ζωντανούς φορείς αντίστασης παίρνοντας καταρχήν την υγεία στα χέρια μας ως συνειδητή επιλογή αλληλοπροστασίας και συνάμα στήριξης των υγειονομικών δομών καθώς και των δομών ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Από τις καθαρίστριες μέχρι τους γιατρούς που προσπαθούν να σώσουν ό,τι μπορεί να σωθεί από το ετοιμόρροπο δημόσιο σύστημα υγείας.

Ταυτόχρονα υψώνουμε το ανάστημα της αξιοπρέπειάς μας απέναντι στις άμεσες κοινωνικές ανάγκες που προκύπτουν από την πανδημία και που αυτοί που πλήττονται άμεσα είναι οι πιο αδύναμοι. Κανένα κράτος και καμία αγορά δεν μπορούν να υποκαταστήσουν το δώρο της κοινωνικής αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας και εδώ ακριβώς βρίσκεται η ρίζα του πολέμου που εκτυλίσσεται μπρος στα μάτια μας.

Ο φόβος, στον οποίο επενδύουν το κράτος με στρατιωτικά διατάγματα και η αγορά με την εκτίναξη των ειδών προσωπικής υγιεινής στα ύψη, μπορεί να νικηθεί με μικρές πράξεις κοινωνικής προσφοράς, συλλογικότητα και ζεστασιά. Ο κόσμος του αγώνα θα σταθεί στο ύψος των περιστάσεων.

Άμεσα λειτουργούν οι ομάδες εργασίας:

- Άμεσων Δράσεων Αλληλεγγύης σε Ευάλωτες Ομάδες (Τρόφιμα και Φάρμακα)
- Καμπάνιας και Τεχνικής Υποστήριξης
- Νομικής Βοήθειας (Εργαζόμενων και Ενοικιαστών)
- Ψυχολογικής Υποστήριξης και Συμβουλευτικής
- Δημοσιογραφική Ομάδα και Ομάδα Μετάφρασης

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στη Facebook Σελίδα: https://www.facebook.com/AntiviruSolidarityThess/

Ατομική ευθύνη και πανδημία στον θαυμαστό κόσμο των ΜΜΕ

του Μηνά Μπλάνα

Σημείωση: Το παρόν άρθρο σε καμία περίπτωση δεν έχει σκοπό να αμφισβητήσει τα μέτρα πρόληψης απέναντι στην διάδοση του ιού.

Ολόκληρη η παγκόσμια κοινότητα, αν μπορεί να χαρακτηριστεί έτσι, βρίσκεται σε επιφυλακή σχετικά με την διάδοση του κορωνοϊού. Τα κράτη αναγκάζονται να εξασφαλίσουν την ασφάλεια της κοινωνίας, πέρα από τα κέρδη, και να δημιουργήσουν με αυτό τον τρόπο μία νέα συνθήκη. Αναπόφευκτα, οδηγούμαστε σε νέες πειθαρχήσεις με αποκλεισμούς από κοινωνικές δραστηριότητες, κλείσιμο επιχειρήσεων κι όλα τα γνωστά μέτρα που έχουν παρθεί. Παράλληλα, όμως ξεγυμνώνει και το ίδιο το κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη νεοφιλελεύθερη λογική γενικότερα ως προς τις μεθοδεύσεις τους απέναντι στην δημόσια – δωρεάν Υγεία. Μία τέτοια συνθήκη, λοιπόν, οδηγεί σε μία περαιτέρω αμφισβήτηση των οικοδομημάτων αυτών αποδεικνύοντας την ανεπάρκεια τους. Γιατί το κράτος, πέρα από όλα τα άλλα, στηρίζεται και στην ανάγκη για προστασία που νιώθει η εκάστοτε κοινωνία και με τέτοιου είδους τεχνάσματα διατηρείται και δοξάζεται.

Ένα από τα σημαντικότερα, αν όχι το σημαντικότερο πόστο διασφάλισης της ακεραιότητας του κράτους και μιας κυβέρνησης διακατέχουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και ειδικότερα η τηλεόραση, η παρακολούθηση της οποίας παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον αυτές τις ημέρες. Όχι για την πολύ καλή ενημέρωση των έγκριτων δημοσιογράφων. Αλλά για να καμαρώσετε την

ανυπαρξία οποιασδήποτε δεοντολογίας, τα ψέματα, τον μονόλογο των κυβερνητικών θέσεων, τα ξενοφοβικά ρεπορτάζ. Είναι τέτοιος ο διχασμός και τα δίπολα χωρίς καμία βάση όπου φανταστείτε πως και μόνο το να μιλάς για ανθρώπινα δικαιώματα, άθλιες συνθήκες εγκλεισμού προσφύγων/μεταναστών και θανάτους/βασανιστήρια στα σύνορα σε κάνει αυτόματα τσιράκι-υπάλληλο των ΜΚΟ με συμφέροντα και υποστηρικτή του Ερντογάν και της πολιτικής του.

Ουσιαστικά, τα ΜΜΕ έχουν πάρει τον ρόλο του προωθητή του κάθε κυβερνητικού ιδεολογήματος. Δεν παράγουν καμία έρευνα και κανέναν αντίλογο, εκτός αν είναι υπέρ της κυβερνητικής πολιτικής. Μόνος στόχος να δυναμιτίζουν ακόμα περισσότερο το κλίμα μέσω "ρεπορτάζ" και να σπέρνουν πραγματικά τον τρόμο σε κάθε σπίτι, άλλοτε ξυπνώντας τα πιο άγρια-εθνικιστικά ένστικτα κι άλλοτε την καθυπόταξη στην κοινωνία.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια λειτουργούν και τώρα ακόμα και σε μία τόσο κρίσιμη περίοδο για την ζωή όλων. Προωθώντας συνεχώς το αφήγημα της ατομικής ευθύνης σε όλα τα δελτία ειδήσεων και στις ενημερωτικές εκπομπές. Σαφώς, είναι σημαντικό να τηρούνται όλα τα μέτρα προστασίας για την μη διάδοση του ιού. Δεν είναι αυτό το ζήτημα μας, αν και σύμφωνα με τα ΜΜΕ είναι ντροπή να είναι ανοιχτές καφετέριες αλλά όχι το να συνωστίζονται μέσα σε μία εκκλησία όλες οι ευπαθείς ομάδες με πλήρη ευθύνη της κυβέρνησης και της Εκκλησίας. Με την μονοπώληση όμως της συζήτησης μόνο σε αυτό παραλείπονται όλα τα κακώς κείμενα στον τομέα της Υγείας. **Καμία ερώτηση για τις ελλείψεις στα νοσοκομεία σε είδη πρώτης ανάγκης και προσωπικό, για τις συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που προπαγάνδιζαν μέχρι τώρα οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι και την ατζέντα της κυβέρνησης πάνω στην δημόσια-δωρεάν Υγεία.** Κανένας λόγος για τον τρόπο διορισμού (τετράμηνη σύμβαση με μπλοκάκι) αυτών των έκτακτων προσλήψεων που ανακοινώθηκαν, την λήξη των συμβάσεων γιατρών σε ένα μήνα από τώρα. Όλα αυτά αφορούν και κοστίζουν ανθρώπινες ζωές, όχι χρήματα. Αλλά όταν διαμαρτύρονταν γι' αυτά οι γιατροί και οι νοσοκομειακοί, έτρωγαν δακρυγόνα από τα ΜΑΤ στο Ζάππειο. Εν ολίγοις, όλο αυτό

το σκηνικό από τα τηλεοπτικά παράθυρα με τύπους να μας λένε να πατάμε το κουμπί για το ασανσέρ με τον αγκώνα και να μην πιάνουμε όπως μας βγαίνει βάση ενστίκτου και αυθόρμητα το πρόσωπο μας, οδηγεί στην μετακύλιση των ευθυνών από την κυβέρνηση στην κοινωνία σε περίπτωση που υπάρξουν μεγάλες απώλειες.

Και μέσα σε όλα τα άλλα, εν μέσω εθνικιστικής έξαρσης και παροξυσμού, έλεγαν ότι η χώρα είναι θωρακισμένη από τον ιό. Ένας θωρακισμός που όμοιο του δεν έχει ξαναδεί η υφήλιος με απολύτως κανέναν έλεγχο μέχρι και τώρα στα αεροδρόμια, ειδικά σε πτήσεις από Ιταλία κι ένα ταξίδι στους Άγιους Τόπους που γέμισε την Ελλάδα με εκατοντάδες κρούσματα. Αντί να απομονωθούν από την πρώτη στιγμή τα άτομα που ήταν σ' αυτό, τους άφησαν να κυκλοφορούν στα καφενεία των χωριών τους και των πόλεων τους. Κατά τα άλλα, επιτυχία του κράτους και ετοιμότητα. Δεν τολμάμε και δεν θέλουμε καν να φανταστούμε τι θα γινόταν σε περίπτωση που ο ιός δεν ερχόταν από τα ανώτερες τάξεις της Ελλάδας αλλά από κάποιον/α μετανάστη/ρια. Για να δούμε κι εν τέλη πως δημιουργούνται οι λάθος εντυπώσεις και η ξενοφοβία.

Κι αν στην Ε.Ε προμηνύεται μεγάλη οικονομική ύφεση εξαιτίας του ιού και των πενιχρών μέτρων που λαμβάνονται γι' αυτόν από την ΕΚΤ, μένει ακόμα να δούμε τι θα γίνει σε χώρες όπως η Αγγλία και οι Η.Π.Α. Εκεί όπου χτυπά η καρδιά του νεοφιλελευθερισμού και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον χώρο της Υγείας. Και τα σημάδια μέχρι τώρα είναι αρκετά δυσοίωνα για την ζωή του πληθυσμού. Ο Ντόναλντ Τραμπ και η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ έριξαν στην αγορά παραπάνω από ένα τρισεκατομμύριο δολάρια (θα έγραφα τα μηδενικά αλλά φοβάμαι μην τα χάσω), όχι για την δωρεάν περίθαλψη και βοήθεια στον τομέα της Υγείας ή για τις οικονομικές επιπτώσεις στην κοινωνία από τα μέτρα λόγω της πανδημίας αλλά για να ανακοπεί η κατάρρευση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αποτέλεσμα; Μετά από ούτε μία ώρα «ανάκαμψης» η κάθετη πτώση συνεχίστηκε. Από την άλλη, στο βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας παραμένουν μέχρι

σήμερα σχεδόν όλα ανοιχτά κανονικά κι ενώ έχει παραπάνω από 1400 κρούσματα και 35 θανάτους, με τον Μπόρις Τζόνσον να μην λαμβάνει κανένα από τα μέτρα που έχει λάβει το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης. Σύμφωνα με έρευνες παραπάνω από 50%-60% του πληθυσμού ενδέχεται να νοσήσει ενώ στο χειρότερο σενάριο θα φτάσει στο 80% με παραπάνω από μισό εκατομμύριο θανάτους, αφού το αντίστοιχο Εθνικό Σύστημα Υγείας (NHC) δεν θα αντέξει σε καμία περίπτωση τον τόσο μεγάλο αριθμό ασθενών, έπειτα από μια δεκαετία σκληρής λιτότητας και τις απώλειες προσωπικού που μετρά λόγω του Brexit. Τα κράτη σε μία τόσο κρίσιμη περίοδο για την υγεία εν μέσω πανδημίας, υπολογίζουν περισσότερο την εθνική οικονομία και τα κέρδη παρά την ζωή των ίδιων των πολιτών με την λεγόμενη "ανοσία της αγέλης". (Την ώρα που δημοσιεύονται αυτές οι γραμμές η Μεγάλη Βρετανία λαμβάνει επίσης μέτρα).

> *Μπροστά σε όλη αυτή την κατάσταση ένα από τα λίγα πράγματα που μπορούμε να κάνουμε ως κοινωνία είναι η στήριξη, η κατανόηση και ο σεβασμός προς τους εργαζομένους τόσο στην Υγεία όσο και σε άλλους τομείς.*

Να διεκδικήσουμε όσο μπορούμε σε μία κατάσταση καραντίνας όσα μας αναλογούν· δηλαδή τίποτα παραπάνω από δημόσια-δωρεάν Υγεία για όλους/ες-στελέχωση των νοσοκομείων και μέτρα για την αξιοπρεπή ζωή των εργαζομένων πέρα από τις ορέξεις των αφεντικών. Όλες αυτές τις ημέρες η σκέψη και η αγωνία μας βρίσκεται στους αποκλεισμένους και έγκλειστους είτε στις φυλακές είτε στα κέντρα κράτησης-στρατόπεδα συγκέντρωσης όπου στοιβάζονται σε άθλιες συνθήκες και χωρίς ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στις περισσότερες περιπτώσεις. Γιατί εκεί καραδοκούν οι περισσότεροι θάνατοι ανθρώπων και οι εύκολες κατηγορίες για την κατάσταση. Εμείς το μόνο που οφείλουμε είναι να παραμείνουμε άνθρωποι και να μην επικρατήσει κοινωνικός κανιβαλισμός αλλά η αλληλεγγύη. Ήδη στην Ιταλία ξεπήδησαν πρωτοβουλίες όπου κοινωνικά κέντρα και αντιρατσιστικές ομάδες μέσω μίας ψηφιακής πλατφόρμας και στόμα με στόμα, προσπαθούν

να βοηθήσουν στα ψώνια τις ευάλωτες ομάδες που παραμένουν κλεισμένες στο σπίτι τους. Γιατί αυτός που χρειάζεται την βοήθεια και την κατανόηση σου μπορεί να είναι ο ίδιος ο γείτονας σου.